

6-7
TRP 1061 QKBE

ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΤΕΥΧΟΣ

6

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1955
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1956

ΑΦΟΙΤΗΚΑ ΠΑΜΜΑΤΑ

ΓΕΝΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ

ΥΠΟ
ΝΙΚΟΛ. ΚΑΒΑΖΑΡΑΚΗ
Τακτικού Καθηγητού τῆς Χειρουργικῆς Κλινικῆς

•
ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

Μετὰ πολλῶν εἰκόνων Ἐγχρώμων καὶ μὴ

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ:

ὅλας τὰς μέχρι σήμερον συντελεσθείσας προόδους ἐν τῇ Χειρουργικῇ Εἰρήνης καὶ Πολέμου.
Ἡ ἔκτασις τῶν περιλαμβανομένων δεμάτων καὶ ἡ καθολικὴ ἐνημερότης, καθιστοῦν τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἀπαραίτητον διὰ πάντα ἰατρὸν ἢ σπουδαστὴν.
Εἰς τὸ πρῶτον μέρος, ἐκτὸς ἄλλων, περιλαμβάνονται καὶ τὰ περισσότερα θέματα τῆς ἐπείγουσας χειρουργικῆς, ὡς καὶ τῆς ἰατρικῆς, καθορίζεται δὲ καὶ ἡ ἐκάστοτε ἐνδεικνυομένη θεραπεία.

ΤΙΜΗ Α' ΤΟΜΟΥ ΔΡΑΧΜ. 500

ΤΑ ΦΟΙΤΗΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ τῆς Θεσσαλονίκης, μηνιαῖο ἀγωνιστικὸ ὄργανο πνευματικῆς καλλιέργειας, ἐκδίδεται ἀπὸ τὴν Ἐπιμορφωτικὴν Φοιτητικὴν Ἐνωση Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ διευθύνεται ἀπὸ Συντακτικὴν Ἐπιτροπὴν. Συνδρομὲς: γιὰ Νομαρχίας, Δήμους, Κοινότητες, Τράπεζας, ΝΠΔΔ, Ὄργανισμούς: Ἐτήσιος δρ. 80, ἔξαμηνιαῖος 40 δρ. Γιὰ ἐπιστήμονας καὶ φοιτητὰς: ἔτήσιος 40 δρ. καὶ ἔξαμηνιαῖος 20 δρ. Γιὰ τὸ ἐξωτερικὸν ἔτήσιος \$ 3. Ἐμβάσματα καὶ ἐπιταγὲς στὸν ὑπεύθυνον κ. Ἀλέξ. Οἰκονόμου, Μητροπόλεως 82 ἢ στὰ γραφεῖα μας, Πανεπιστημιακὴ Λέσχη, Ταχυδρομικὴ Θυρίδα 103, ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡΑΧΜΑΙ 3

Δ
Ε
Κ
Ε
Μ
Β
Ρ
Ι
Ο
Σ

1
9
5
5

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ •

Ι
Α
Ν
Ο
Υ
Α
Ρ
Ι
Ο
Σ

1
9
5
6

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ: Ἐνας ἀκόμη χρόνος δημοσιῶν μετὰ τὸν παλῆ, ἄρθρο, σελ. 167.— Χριστούγεννα, ποίημα, Κωστὴ Παλαμᾶ, σελ. 168.— Οὐτοπία, ἔρευνα, συμμετέχουν οἱ Κ. Οἰκονόμου, Γ. Ντρογκούλης, Γ. Μέλφας, Μ. Γεωργοπούλου, σελ. 169.— Πρωτὸν ἥλιος, ποίημα, Κάσσανδρου Σιβεριώτη, σελ. 171.— Αἰνεῖσας, ποίημα, Γιάννη Ξεπουλιά, σελ. 175.— τὸ ταξίδι τῶν Μάγων, ποίημα, Τ. S. ELIOT, σελ. 176.— Τὰ Χριστούγεννα στὴ νεοελληνικὴ ποίηση, μελέτη, Ντίνου Χριστιανοπούλου, σελ. 177.— Λαογραφικὰ τῆς Κύπρου, μελέτη, Γ. Ξουλιῶδη, σελ. 181.— Ἀπὸ τὰ γράμματα σ' ἕνα νέο ποιητῆ, Nilke, σελ. 183.— Ἐλεγεῖο, ποίημα, Σ. Θεοφανίδου, σελ. 185.— Ὁ Ἑλληνοισμὸς καὶ οἱ ἀγῶνες του, ἄρθρο, σελ. 186.— Ἡ καλλιτεχνικὴ καὶ πνευματικὴ κίνησις τῆς Θεσσαλονίκης, Νίκου Μπακόλα, σελ. 190.— Ἡ φοιτητικὴ κίνησις, εἰδήσεις, σχόλια, ἀπόψεις, σελ. 193.

«Η «Γέννηση του Χριστού», μωσαϊκό του Που αλώνος, όπως το βλέπει κανείς στην Εκκλησία του Δαφνίου, κοντά στην Αθήνα.

σ' αυτό το τεύχος :

Το «Προσκύνημα των Μάγων»
Βιετνάμ, σελ. 175.

«Η «γέννηση»
Αιτή, σελ. 175.

«Η «Παναγία και το Θείο Βρέφος»
Κούβα, σελ. 180.

«Ο Χριστός στη Φάτνη»
Ιαπωνία, σελ. 185.

«Το προσκύνημα των Μάγων»,
εξαιρετικά λεπτοεργημένος
πίνακας από την Νιγηρία.

ΕΝΑΣ ΑΚΟΜΗ
ΧΡΟΝΟΣ

ὅμοιος
μέ τὸν
παλιό

Με τή μεγαλύτερη συμμετοχή μας στις κοινωνικές εκδηλώσεις του τόπου, παρατηρούμε μία προσπάθεια να δοθεί λαμπρότερος τόνος στην πρωτοχρονιά. Κι αναρωτιέται κανείς, αν τήν πρώτη του ξτους δέν επιτυγχάνουμε τίποτα άλλο, παρά να γιορτάζουμε τις ἐλπίδες μας, πού για τὸν Ἕλληνα κατάντησαν ἀφηρημένες κι ἀόριστες πού, αὐξάνουν, καθὼς ὁ πολιτισμένος κόσμος προοδεύει, χαράζοντας καινούργιους τρόπους ζωῆς, με περισσότερα ἀγαθά και μεγαλύτερη πνευματική εὐλικρίνεια. Στή δική μας χώρα, σ' ἀντανάκλαση τῶν ἐπιτευγμάτων ἄλλων λαῶν, περιοριζόμαστε νά κρεμάμε, χρόνο με τὸ χρόνο, περισσότερα ψεύτικα, χρυσά κι ἀργυρά, στολίδια ἐπάνω σέ δένδρα, νά μαζεύουμε φαγητά, ρούχα, παπούτσια γιά νά δάψουμε τήν σκέψη μας, ζώντας μιά μέρα στή ψευδαίσθηση, προκομμένοι και πανηγυρικοί. Και σ' ὄλες τις χειραψιες, αὐξημένες σ' ἀφάνταστο βαθμό αὐτές τις μέρες, πιπιλίζουμε «καλή χρονιά», μ' ἀποτέλεσμα ν' ἀφήνουν οἱ λέξεις κάθε φορά πικρότερη τή γεύση τους.

Δέν σκέφτεται βέβαια κανείς ὅτι μπορεί νά περιορίση τὸ δικαίωμα κάθε ἀνθρώπου νά ἐλπίζει και νά χαιρέται μάλιστα τις μεγάλες του ἐλπίδες. Ἡ γενιά ὅμως πού ἔζησε τὸν πόλεμο, μ' ὄλες του τις μορφές, και πού ποδεῖ νά συμβάλῃ στήν οικονομική και ἠθική ἀνόρθωση τῆς χώρας, νιώθει τήν ἀνάγκη, τὸ δικαίωμα αὐτό, ν' ἀποχτήση στήν Ἑλλάδα οὐσιαστικώτερη μορφή. Νά ναι ἀληθινό, ν' ἀνταποκρίνεται στὰ πράγματα, ἡ ἀσκησή του νά μὴν παραμῆνη προσωπικό ζήτημα, ν' ἀγκαλιάζῃ ὅσο τὸ δυνατό περισσότερους ἀνθρώπους, νά ναι παραγωγικό. Οἱ ἐλπίδες νά παύσουν ν' ἀποτελοῦν ὄνειροπολήματα μεταξύ σεντονιοῦ και κουβέρτας, ὥσπου νάρθῃ ὁ ὕπνος.

Γιά νά ἀποχτήση κανείς τὸ μεγάλο δικαίωμα νά γιορτάζῃ τις ἐλπίδες του, τήν προεξόφληση κατὰ κάποιο τρόπο τῆς ἐπιτυχίας του, πρέπει νάχη ξεπληρώση μιά μεγάλη ὑποχρέωση πρώτα. Τήν ὑποχρέωση νά φτιάξῃ τις ἐλπίδες βαριές, ἀπό οἶδρο και μπετόν, πραγματικό θεμέλιο, πού περιμένει τήν συνέχεια γιά νά ἀξιοποιηθῇ. Ὅσο καλλίτερα ξεπληρώσει κανείς τήν ὑποχρέωση αὐτή, τόσο πῶς μεγάλο δά εἶναι τὸ δικαίωμά του, τόσο πῶς βέβαιος δά εἶναι γιά τήν μελλοντική του ἐπιτυχία. Κι ἡ χώρα ἔχει ἀνάγκη ἀπό πολλές καρποφόρες προσπάθειες.

Σήμερα, όπως διαμορφώνονται τὰ πράγματα, προσπαθοῦμε νὰ δώσουμε πανηγυρική μορφή στὴν πρωτοχρονιά μὲ τὴν ψυχὴ μας ἄδεια κι ὄλο ἀνησυχία. Οἱ νέοι αἰσθάνονται τὴν ἀβεβαιότητα κάτω ἀπὸ τὰ πέλματά τους. Νιώθουν ὅτι ἡ θύελλα πλησιάζει, ὅτι πρέπει ν' ἀντιμετωπίσουν τὴ ζωὴ τους, ἀλλὰ τοὺς λείπει ἡ ὀρθὴ καὶ ὑγιὰ τοποθέτηση τῶν προτερημάτων τους. Κι' ἀναγκάζονται νὰ ὀπισθοῦν μὲ ἐγωϊστικές σκέψεις, μ' εὐτελεῖς σκοπούς, ν' ἀπομονωθοῦν, νὰ ἀποκτήσουν ἄγρια ψυχικὴ διάθεση, ἔτοιμοι νὰ παραγνωρίσουν καὶ τὴν ζωὴ τοῦ ἀντικρυνοῦ τους ἀνθρώπου.

Ἡ πρωτοχρονιά μᾶς παρασύρει καὶ μᾶς στὸν πρόσκαιρο αὐτὸν γιορτασμό, ποὺ κάνει τὴν Δευτέρα μιὰ τρομερὴ μέρα. Τὰ προβλήματά μας δῆναι τὰ ἴδια, κι' ἡ θαλπωρὴ τῆς μαγικῆς ἀφιξῆς τοῦ "Ἀη Βασίλη" δάχη τονίσθη περισσότερο τὶς ἐλλείψεις μας. Καὶ δὴ κοροϊδέψουμε τὸν ἑαυτὸ μας, πίσω ἀπὸ τὴν μικρὴ σκέψη ὅτι ὁ καθένας δικαιούται ἓνα μικρὸ κομμάτι εὐτυχίας γιὰ ν' ἀντέξῃ.

Οἱ νέοι τοῦ τόπου ἐπιθυμοῦν ἡ εὐτυχία ν' ἀγκαλιάσῃ ὄλους τοὺς Ἕλληνες κι' ὅλη τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ὁ καινούργιος χρόνος, ποὺ μπορεῖ νὰ μὴν ἀρχίσῃ καὶ στὴν πρώτη τοῦ πρώτου μῆνα, θάρρη δταν μαζευτοῦμε ὄλοι μαζί κι ἀναγνωρίσουμε τὶς κοινές μας ἀνάγκες, καὶ θεωρήσουμε ἐπιτυχία δταν ἀποφασίσουμε νὰ τὶς καλύψουμε. Τότε δ' ἀποβάλλουμε τὸν φόβο, δὴ πάρουμε σκληρές ἀποφάσεις γιὰ τὰ φαγιά, τὰ ρούχα, τὰ παπούτσια, γιὰ ὅτι μᾶς τυραννάει. Νὰ μὴν ὑπάρχουν πεινασμένοι καὶ γυμνοί, ποὺ νὰ νομίζουν ὅτι ἡ ἀνθρώπινη εὐδαιμονία σταματᾷ ἐπὶ παραφορτωμένο στομάχι, ἐπὶ ὄμορφοκομμένα πετσιᾶ, ποὺ τυλίγομε τὰ πόδια μας, σὲ καλοραμμένα πανικά, ἱκανὰ νὰ σκεπάσουν τὸ σῶμα μας. Ὅταν οἱ νέοι μποροῦν νὰ διαδέσουν τὸν ἐνδοουσιασμό τους παραγωγικὰ καὶ μόνιμα. Ὅταν ἀποβλέψουμε, καθ' ἓνας μὲ τὴν ἰδιοουστασία του, ἄλλος στὶς μεγάλες ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου κι' ἄλλος στὶς πολλές ἀνάγκες τῶν ἀνθρώπων.

Ὅταν ἀρχίζει κανεὶς νὰ τ' ἀνακατεῖ αὐτὰ ἐπὶ μισῶ καὶ στὶς πράξεις του, τότε δάχη τὸ δικαίωμα νὰ γιορτάσῃ πανηγυρικὰ τὶς ἐλπίδες του, ποὺ δῆναι ἐλπίδες πανάνθρωπινες, πανάρχαιες.

Καὶ τότε μπορεῖ νὰ καλέσῃ καὶ τοὺς συγγενεῖς, τοὺς φίλους, νὰ τοὺς μεταδώσῃ τὴν λάμψη τῶν ὀρατισμῶν του, νὰ τοὺς πείσῃ χωρὶς τὴν βοήθεια τοῦ "Ἀη-Βασίλη". Θὰ τοὺς δείξῃ τὰ χέρια ποὺ ρόζισαν, τὸ στήθος του ποὺ πλάτεινε, τὰ μυαλιά ποὺ ἀπὸ τὴ σκέψη λαμπύρισαν, τὴν οἰκοδομὴ ποὺ περιμένει τὴ συνέχεια.

Τότε ἡ εὐχή «καλὴ χρονιά», δὴ φέρῃ πραγματικὰ τὴν καινούργια χρονιά.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

*Καὶ μὲ πατεῖ κάθε ἀγριμοῦ καὶ κάθε ἀνθρώπου φτέρνα
κι εἶμαι μιὰ χώρα ποὺ τὸ φῶς μὲ λούζει κι ἡ δροσιά,
ομίγον ἀταίριαστες φωνὲς ἀπάνου μου ἢ ταβέρνα
πλάι-πλάι κι ἡ ἐκκλησιά.*

*Εἶδωλα, δαίμονες, ξωθιές, φαντάσματα σκολιά.
Τῆς νύχτας μέσα μου ὁ λαὸς κυλιέται καὶ κουνιέται
καὶ μέσα στὴ χιλιόδιπλη καρδιά μου μιὰ σπηλιά,
κι ἓνας Χριστὸς γεννιέται.*

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Οὐτοπία | i

Πολλές φορές σκεφτόμαστε τὴν κατάσταση τῆς πατρίδας καὶ μιλοῦμε γιὰ τὰ προβλήματα ποὺ ἀντιμετωπίζει. Κι ὄλοι συμφωνοῦμε πὼς δὲν εἶμαστε εὐχαριστιμένοι. Ὑπάρχει πολὺ δυστυχία σ' αὐτὸ τὸν τόπο, ποὺ ἐκδηλώνεται μὲ διαφορετικὲς μορφές: μικρὸ εἰσόδημα, ἀνιση διανομὴ του, ἐλαττωματικὴ παιδεία, πρωτόγονη ἐμετάλευση στὶς πηγές πλοῦτου, ἀνεργία, χαμηλὸ πνευματικὸ ἐπίπεδο κ. ἄ.

Τὸ ἐσωτερικὸ μας πρόβλημα, ὅπως ἐκδηλώνεται μὲ τὰ παραπάνω συμπτώματα, γίνεται συχνὰ ἀντικείμενο ἐξετάσεως ἀπ' ὄλους μας, ἀλλὰ κατὰβῆθα πιστεύουμε, ὅτι ἡ λύση του εἶναι ἔργο ἐκείνων ποὺ κυβερνοῦν. Ἡ κυβέρνηση εἶναι ἡ ἄμεσα ἐνδιαφερομένη νὰ προτείνει σχέδια ἐνεργείας, νὰ τὰ πραγματοποιεῖ μὲ πρωτοβουλία της καὶ μὲ τοὺς ὑπαλλήλους ποὺ μισθοδοτεῖ ἀπὸ τὴν δικὴ μας φορολογικὴ ἐπιβάρυνση. Ἀναπαυόμαστε ἐπὶ τὴν σκέψη τούτη, ἂν καὶ νιώθουμε ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή πὼς πρόκειται γιὰ μιὰ φαρμακικὴ ἀποψη.

Τί κάνουν οἱ Ἕλληνες πολῖται γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν μεγάλων προβλημάτων τους; Ψηφίζουν! Ἀσχολοῦνται ἐρασιτεχνικὰ μὲ ἀνεύθυνες συζητήσεις ἐπὶ καφενεῖα καὶ ἐπὶ χώρους πολυπληθῶν συγκεντρώσεων! Προτείνουν πάντα γενικοὺς κανόνες συμπεριφορᾶς, ποὺ ἡ ἐφαρμογὴ τους θὰ φέρῃ αὐτόματα τὴ γενικὴ εὐτυχία! Ποιὸς Ἕλληνας στρέφει τὴν προσοχὴ του ἐπὶ τὰ προβλήματα τοῦ κύκλου του μὲ τὴν ἴδια θέρη καὶ ποιὸι καὶ πότε ἀνέλαβαν νὰ τὰ ἀντιμετωπίσουν;

Ἀφήνοντας ὅμως τὰ βαθυστόχαστα προβλήματα γιὰ τοὺς συνθετικούς ἐγκεφάλους, ἡ ομάδα ποὺ ἀπαρτίζει τὴν συντακτικὴν συλλογὴ τῶν «Φοιτητικῶν Γραμμάτων», ἀσχολήθηκε τελευταία μὲ τὸν τρόπο ποὺ θὰ βρεθοῦν χρήματα, γιὰ νὰ μπορέσουν οἱ φοιτητικὲς ὀργανώσεις νὰ πραγματοποιήσουν τὸ πρόγραμμά τους.

Ἐμεῖς οἱ φοιτηταὶ δὲν ἔχουμε ἐπὶ τὸ χέρι μας τίποτα. Ἐξουσιάζουμε, κι αὐτὸ συζητήσιμο, τοὺς ἑαυτοὺς μας. Θέλομε ὅμως νὰ συζητήσουμε δημόσια, γιὰ τὸ πὼς θὰ κατορθώσουμε νὰ δώσουμε μιὰ καινούργια πνοή—τὴ νέα τοποθέτηση τῶν σκέψεων καὶ ἐνεργ-

Ὁ Κίμων Οικονόμου γράφει τὴν εἰσαγωγή

γειών μέσα στη δική μας φοιτητική κοινωνία, από την οποία πάλι δεν είμαστε ευχαριστημένοι. Όλα τα μειονεκτήματα κι η μιζέρια της μεγάλης κοινωνίας αντανακλών και σε μās. Βλέπουμε τους φοιτητές πονηρούς, μικρόχολους, συμπεροντολόγους, «έξυπνους», υπερόπτες. Πίσω όμως από την κακόφημη αυτή προθήκη υπάρχει ο νέος· κι αν βρεθεί ένα σύνθημα, πετά τα ξενα αυτά γνωρίσματα και παρουσιάζεται όπως πραγματικά πρέπει να είναι.

Ο παλιός τρόπος να ζητιανεύουμε χρήματα από τόν έναν ή τόν άλλο κρίθηκε απαρχαιομένος, γιατί δεν αποδίδει. Έπειτα, η έκλιπαρση οίκτου ή το όχρωμα πίσω από κοινωνικούς σκοπούς δεν ταιριάζει πιά στη νοοτροπία των νέων ανθρώπων, που με την προσωπική τους συμβολή μόνο, θα αποφασίσουν να φέρουν εις πέρας ένα έργο.

Δεν μένει τίποτα άλλο, παρά να δουλέψουμε, και το αντίτιμο της εργασίας μας να το καταθέσουμε στα φοιτητικά ταμεία.

Όταν ρίχτηκε η ιδέα, πολλοί παραξενεύτηκαν κι άκούστηκαν άρκετοι ξερόβηχοι. Ήταν μιά νέα μυρωδιά, που άλλαξε την ατμόσφαιρα. Δεν μπορούσε να το χωρέσει άνετα νους φοιτητικός, ότι θα προσφέραμε τη δουλειά μας για την εξοικονόμηση αυτών των χρημάτων.

Έτσι τέθηκε το θέμα: τα άτομα που άπαρτίζουν μιά ομάδα, τα ίδια ν' αναλαμβάνουν να θεραπεύουν τις ανάγκες της, φθάνοντας μέχρι το σημείο να προσφέρουν άνειδίκευτη ή ειδικευμένη δουλειά

και το εισόδημα να μετατρέπεται σε μέσα ικανοποιήσεως.

Πώς θα συμβιβαστή όμως αυτή η άποψη με την παλιά έννοια της αξιοπρέπειας; Πώς άφριανοί έπισοτήμονες θα δούλευαν χειρονακτικά και το μεροκάματο θα το πρόσφεραν σ' ένα κοινό ταμείο, για να καλύψει όχι τις βιοτικές τους ανάγκες, αλλά το πρόγραμμα μιάς φοιτητικής οργανώσεως;

Αυτόματα όμως κινούμε ένα κοινωνικό θέμα. Προσπαθούμε να ένεργήσουμε αντίθετα από τα «παραδεδομένα» κι άνακατευόμαστε με έμπόρους, εργάτες, δήμους κτλ., δηλαδή με όλους τους συντελεστές της οικονομικής και κοινωνικής ζωής.

Η συντακτική έπιτροπή των «Φοιτηκών Γραμμάτων» άρχίζει σήμερα την έρευνά του αυτού του θέματος, με την διαβεβαίωση, ότι οι δέκα φοιτητάι που την άποτελούν, θα εργαστούν πρώτοι για την έξοικονόμηση χρημάτων από τόν προσωπικούς τους μόχθο και την διάθεση των χρημάτων αυτών για τις κοινές φοιτητικές ανάγκες.

Το ζήτημα από τη φύση του έχει πολλές πλευρές. Πρώτα, η προσφορά της εργασίας παρουσιάζει πολλές ιδιορρυθμίες, που πρέπει να σεβαστεί η ζήτηση. Μπορούμε να δημιουργήσουμε νέες ευκαιρίες για τη ζήτηση; Τί αντίδραση θα συναντήσουμε στους κύκλους των φοιτητών; Πώς θα τα υπερπηδήσουμε; Πρέπει να υποθέσουμε τους τρόπους, με τους όποιους θα άποφύγουμε την σύγκρουση με τα έργατικά συμφέροντα. Οι φοιτητάι μπορούν να προσφέρουν ειδικευμένη δουλειά; Αυτό είναι μερικώς πλευρές του όλου θέματος.

Άς άρχίσουμε την έξετάσή τους.

τικά συμφέροντα. Γιατί, εκτός άπ' την κοινωνική χρησιμότητα που περιβάλλεται, έχει με το μέρος του και την εκτίμηση του κοινού για τα φοιτητικά.

Και είναι πιά καιρός ο μεταπολεμικός φοιτητής να άποκτήσει όντότητα και να σταθεί πλάι σε κάθε προοδευτική κίνηση. Να βασισθεί σε ξένα δεδομένα και άκολουθώντας μιά γραμμή που είναι γενικά παραδεκτά και σαφής να αξιοποιήσει τη θέση του και να δικαιώσει τη γενική εκτίμηση. Προβάλλοντας έπειτα την αντιπροσωπευσή του έντονα και περιβάλλοντας την με σθεναρή υποστήριξη θα δώσει την έντύπωση πυγμής, που ύπακούει και κινείται με θέληση στην έπισημασμένη κατεύθυνση.

Έκτος άπ' αυτό ο καθένας έχοντας μπροστά του τόν παμφοιτητικό όρίζοντα πολύ θάθελε νομίζω να βαδίσει σταθερά για κάθε ώρα που άσπάστηκε από άλλους και λουλουδιάζει.

Σ' όλα αυτά μπορεί να μās άπαντήσουν, ότι η ψυχολογική κατάσταση του φοιτητή μας είναι αντίθετη, προβάλλοντας τα χιλιοειπωμένα κατοχικά τραύματα και τις μορφωτικές έλλειψεις, σαν έμπόδια στη σπουδή του και στη ζωτικότητα του.

Μά είναι άδικο να πιστεύουμε πως το γερμανικό φάσμα δεν έξανεμίστηκε και να θεωρούμε μορφωτικά άγονο ένα διάστημα πιά μικρό από πέντε χρόνια, και με συνέπεια που ύπάρχουν ακόμα σε μās. Αυτά είναι άπόψεις βασισμένες σε πολύ συναισθηματισμό και όχι σε πρακτική δοκιμή.

Το μόνο που μπορεί να σταθεί κάπως είναι η έμβρυακή κατάσταση κάθε έξω-πανεπιστημιακής ένεργειας και ή έλλειψη σε ντόπια παραδείγματα.

Αυτό είναι και το ισχύον στήριγμα των διστακτικών και που προβάλλεται σε κάθε προτροπή για κάτι νέο.

Δεν είναι όμως τόσο στέρεο και ο καθένας μπορεί να το γκρεμίσει με λίγα λόγια. Στην αντίδραση μπορεί να άποδώσει κανείς και κάθε ύπαιγμιο για τόν άν άτομικά θα έξυπνησει ο φοιτητής, ή θάχει αντίκτυπο στις καθαρές άτομικές του επιδιώξεις.

Μά είναι γνωστό πόσο συμπίπτει το συλλογικό με το άτομικό συμφέρον, και πως κάθε κίνηση που εκπροσωπεί το σύνολο έχει για άπώτερο σκοπό αυτό του τόν άτομο και τη θέση του και κατευθύνεται προς αυτό.

Έτσι μένει πιά η κλασική άδιαφορία από ένα μικρό μέρος για κάθε ριζοσπαστικό και τολμηρό. Δεν θα μās άσπαχήσει όμως αυτό, γιατί πρώτα δεν έξυπηρετεί σκοπό και έπειτα μās είναι γνωστό πως θα ύπάρχει «μέχρι γήρατος».

Έρχεται τώρα το μεγάλο σύνολο που θέλει να δει την άρχική ένεργεια. Σ' αυτό το σύνολο στρέφεται η προσπάθεια αυτή για να βρει άνταπόκριση. Γιατί γνωρίζει τη δύναμή του και την άγωνιστική διάθεσή του. Είναι ή μορφοποιημένη φοιτητική θέληση που έχει για σκοπό τόν ίδιο τόν φοιτητή και τόν νοιώθει σαν κοινωνικό παράγοντα που ακόμα δεν εκδηλώθηκε ένεργά· μα που στηρίζοντας ένα-ένα τα σχέδια αυτά εκδηλώνεται και παίρνει τη θέση του στην κοινωνική πάλη. Και έχει σκοπό της να τόν αντιπροσωπεύσει πιά πλατειά και πιά δημιουργικά έχοντας για πρωτότυπο άλλες φοιτητικές ένεργειες και έπιτεύξεις, που δείχνουν τόν φοιτητή όχι μόνο κοινωνικό μά και οικονομικό παράγοντα με μεγάλο κέρως.

Έτσι πιά ο φοιτητής μπαίνει σε πιά ευρύ πεδίο με πολλές προοπτικές και με πολύ συμφέρον κοινωνικό και φοιτητικό συνάμα. Η καθαρή φοιτητική άσχολία δεν νομίζω ότι θα ζημιωθεί άφου ή προσπάθεια αυτή μεριμνά για τόν φοιτητή και άγκαλιάζει κάθε τί που τόν άφορά.

Σάν άποκρυστάλλωμα έρχεται τώρα η πρωτότυπη αυτή κίνηση. Έχει όπως έπεξηγήθηκε στην εισαγωγή σκοπό τόν φοιτητή και τη θέση του και θέλει να τόν κάνει αξιοπρόσεχτο δίνοντας τον να χειριστεί κάτι με κοινωνική ύψη. Το δίνει τη θέση του στο κοινωνικό σύνολο ζητώντας να σταθεί άγωνιστικός για τα ώφελή που γνωρίζει ότι προκύπτουν.

ΤΥΠΙΚΑ ΧΕΙΡΟΚΡΟΤΗΜΑΤΑ :

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΟΣ
Η

ή πρώτη

γνώμη

Άρχικά θάθελα να σημειώσω ότι η ομαδική αυτή προσπάθεια έχει για σκοπό την είσοδο του φοιτητή σ' ένα πιά κοινωνικό πλαίσιο. Είναι συνάμα μιά βασική υιοθέτηση ενός ζητήματος, και μένει πιά ή κατάλληλη σφρηλάτηση και ο προγραμματισμός για να εκτεθεί στο συναδελφικό σύνολο.

Το άν θεμελειακά είναι ισχυρό και πρακτικά συμφέρον είναι εύκολο στο φοιτητή να καταλάβει, άφου έχει τρανό παράδειγμα την έξνη φοιτητική έπίτευξη, που τόσο έντονα μās θυμίζει τη δική μας άπραξία σ' αυτό τόν τομέα. Έπειτα τόν ζήτημα δεν άντιτρατεύεται σε γενικότερα κρατικά σχέδια ή σε άλλα πολυ-

Ο Γιάννης
Ντρογκούλης
υποδέχεται
την ιδέα.

ΠΡΩΪΝΟΣ ΗΛΙΟΣ

Ήλιον ένα κομμάτι πρωΪνου

που γλίστρηση με κόπο

σε κάμαρη άμαρτίας

νυχτερινής

και έδειξε πιά χλωμά τα πρόσωπα

πιά άθλια

της άσωτίας τα σκεύη

πως έμοιαζε στο χάζομα ή άγάπη σου

... που φύσις για λίγο

άφου νίκησης

Βαριά παραπετάσματα σκονομένα βυσσιτά.

ΚΑΣΣΑΣΑΡΟΣ ΣΙΒΕΡΙΩΤΗΣ

οι δεσμεύσεις ο προγραμματισμός

Στόν κύκλο τῶν φοιτητῶν πού ἐκδίδουν τὰ «Φοιτητικά Γράμματα», συζητήθηκε πολύ τὸν τελευταῖο καιρὸ ἓνα ζωτικὸ γιὰ τὸν τόπο μας θέμα. Ἀφοῦ διαπιστώθηκε ἡ ἐλλειμματικὴ ὀργάνωση τῆς ἑλληνικῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ἔγινε μιὰ προσπάθεια γιὰ νὰ βρεθῆ μιὰ θεραπεία στὴ νοσηρὴ αὐτὴ κατάσταση. Κάποιοι πρότεινε ν' ἀναλάβουν οἱ νέοι νὰ ὀργανώσουν πρῶτα τὴ δική τους ζωὴ, πάνω σὲ δημιουργικὲς καὶ προοδευτικὲς βάσεις, προσφέροντας ὅλες τὶς πνευματικὲς καὶ σωματικὲς δυνάμεις τους, καὶ κατόπιν, ἀν βέβαια ἐπιτύχουν στὴν πρώτη τους αὐτὴ προσπάθεια, νὰ στραφοῦν καὶ πρὸς εὐρύτερους ὀρίζοντες. Ἡ πρόταση αὐτὴ ἔγινε δεχτὴ μ' ἐνθουσιασμό· μὰ δὲ φτάνει μονάχα ὁ ἐνθουσιασμός γιὰ νὰ θεμελιωθῆ ἓνα τόσο μεγάλο ἔργο.

Οἱ νέοι κατέχουν μιὰ ἰδιόμορφη θέση μέσα στὸ κοινωνικὸ σύνολο. Δὲν ἀποτελοῦν βέβαια ἰδιαίτερη κοινωνικὴ τάξη—ὁ κάθε νέος εἶναι φυσικὰ τοποθετημένος στὴν τάξη πού ἀνήκει ἢ οἰκὸ γένειά του. Αὐτὸ ὅμως δὲν τὸν ἐμποδίζει νὰ ἀπαρτίζουν τὸ πῶ ἐνεργητικὸ καὶ προοδευτικὸ κομμάτι τοῦ λαοῦ, χάρις στὶς ἰδιαιτέρως ἰδιότητες πού χαρακτηρίζουν τὴ νεολαία.

Οἱ νέοι φέρνουν μέσα τους τὸ καινούργιο, γι' αὐτὸ κι ἔχουν πάντα τὴ διάθεση νὰ διορθώσουν. Ξεκινοῦν μὲ ἀγνές προθέσεις καὶ μὲ τὸ μυαλό τους φωτισμένο ἀπὸ τὸ ὄραμα ἐνὸς καινούργιου κόσμου. Κι ἡ θέλησή τους νὰ μεταβάλλουν τὸ ὄραμα αὐτὸ σὲ πραγματικότητα, τοὺς δίνει τὴν πρωτοπορεία σὲ κάθε ἀγώνα. Ἐπίσης ἡ ἔντονη ἐπιθυμία πού νιώθουν νὰ θυσιαστοῦν γιὰ τὴν πραγματοποίηση ἐνὸς ἰδανικοῦ, καθὼς καὶ ἡ ἔμφυτη εὐλικρύνσι τους—ἀρετὲς πού χαρακτηρίζουν τοὺς νέους—τοὺς τοποθετεῖ στὴν πρώτη γραμμὴ κάθε ὁμορφῆς προσπάθειας. Ἀντίθετα ἡ ἔλλειψη πείρας καὶ ἡ ἔλλειψη ἀναπτυγμένης κρίσης γίνονται πολλὲς φορές ἡ αἰτία μεγάλων συμφορῶν γι' αὐτούς.

Ἡ θέση πού δίνεται στοὺς νέους στὴ διακυβέρνηση τῆς χώρας, ἔξαρτᾶται ἀπὸ τὴ συγκρότηση τῆς κάθε πολιτείας. Πολὺ συνηθισμένο εἶναι τὸ φαινόμενο τῆς νεολαίας πού δὲν τῆς ἐπιτρέπεται νὰ συμμετέχει ἐνεργῶς στὴν πολιτικὴ ζωὴ τοῦ τόπου τῆς. Στὴν περίπτωση αὐτὴ οἱ νέοι θεωροῦνται σὰν ὄργανο καὶ μέσο γιὰ τὴν ἐπίτευξη τῶν σκοπῶν τῆς τάξεως πού κυβερνᾶει. Σὲ μερικά κράτη (κυρίως στὰ ὀλοκληρωτικά) δόθηκαν ὀρισμένα πολιτικὰ δικαιώματα στοὺς νέους. Μὰ πίσω ἀπὸ τὴ σχετικὴ αὐτὴ πολιτικοποίησ τῆς νεολαίας κρύβονται οἱ ἰδιοτελεῖς σκοποὶ τῶν κυβερνητῶν πού θέλησαν νὰ ἐκμεταλλευθοῦν ἔτσι τὶς ἰδιομορφίες τῆς ψυχρῆ συνθέσεως τῶν νέων, τὸν ἐνθουσιασμό, τὴν αὐτοθυσία καὶ τὴ δημιουργικότητά τους. Σὲ μιὰ ἰδανικὴ πολιτεία οἱ νέοι πρέπει νὰ ἔχουν τὰ ἴδια δικαιώματα καὶ τὶς ἴδιες ὑποχρεώσεις μὲ τοὺς μεγάλους. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ θὰ καταστεί δυνατὴ ἡ πλήρης ἀξιοποίηση τῶν ἐνεργητικῶν καὶ προοδευτικῶν δυνάμεων τῆς νεο-

λαίας. Ἡ πολιτικοποίηση τῆς νεολαίας καὶ ἡ ἀλήθεια γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν συμφερόντων τῶν κρατῶν πού θὰ θεμελιωθοῦν πάνω σὲ καινούργιες καὶ γερὲς βάσεις, συμπίπτει μὲ τὰ συμφέροντα τῆς ἐξελίξεως τῆς κοινωνίας ὡς σύνολο.

Οἱ νέοι βλέπουν πολὺ γρήγορα ὅτι οἱ ἰδέες τους ἔρχονται σὲ σύγκρουση μὲ τὴ γενικὴ καὶ καθορισμένη ἀντίληψη τῶν γενικῶν συμφερόντων, καὶ στὸ σημεῖο αὐτὸ οἱ περισσότεροὶ δειλιάζουν καὶ σταματοῦν. Δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ συγκρουσθεῖς μ' ἓναν κόσμο ὀλόκληρο. Οἱ λίγοι, οἱ τολμηροί, προχωροῦν· γίνονται οἱ πρωτοπόροι μιᾶς κοινωνικῆς ἀλλαγῆς καὶ χτυποῦνται ἀλύπητα ἀπ' ὅλες τὶς μεριές.

Ἐτσι κάθε μεμονωμένη προσπάθεια τῶν νέων—χωρὶς δηλαδὴ τὴ συμμετοχὴ ἢ τὴ συνδρομὴ τῶν μεγάλων—εἶναι μοιραῖο νὰ μείνει χωρὶς ἀποτελέσματα. Καὶ αὐτὸ, γιὰ τὸν μέγιστο, πού ἔχουν στὰ χέρια τους τὴν ἐξουσία, καθορίζουν τὴ δράση τους μὲ γνώμονα μόνο τὶς ὑλικὲς ἐπιδιώξεις τους καὶ τὰ συμφέροντά τους, παραβλέποντας τὶς τραγικὲς συνέπειες πού ἔχει γιὰ τὸ κοινωνικὸ σύνολο ἢ μὴ ἀξιοποίηση (ἀπὸ κυβερνητικὲς βέβαια πού θέλουν τὸ καλὸ τοῦ τόπου καὶ τοῦ λαοῦ) τῶν ἰδιαίτερων ἰδιοτήτων τῆς νεολαίας. Γι' αὐτὸ ἡ νομοτελειακὴ κίνησι καὶ ἡ ἀπαίτηση τῆς νεολαίας πού τραβᾶει πρὸς τὸ νέο ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ παλιό, δηλαδὴ τοὺς μεγάλους πού κυβερνοῦν.

Ἡ ἀπόφασι λοιπὸν τῶν νέων νὰ δοθοῦν ὀλόψυχα στὴ μεγάλη προσπάθεια γιὰ τὴν ἀναμόρφωση τῆς κοινωνικῆς ζωῆς τοῦ τόπου μας (αὐτὸς εἶναι ἄλλωστε κι ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς φοιτητικῆς ὁμάδας) δὲν στερεῖται σημασίας, ὄχι βέβαια γενικῆς, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς θεώρησης τοῦ ζητήματος. Μόνο πού χρειάζεται προσοχὴ καὶ περιστολή γιὰ νὰ μὴ φτάσουμε σὲ ἀποτελέσματα ἀντίθετα ἀπὸ ἐκεῖνα πού ἐπιδιώκουμε. Βασικὴ προϋπόθεση γιὰ τὴν ἐπιτυχία μιᾶς τέτοιας προσπάθειας εἶναι ἡ συνεργασία μὲ ἴσους ὄρους νέων καὶ μεγαλύτερων πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτὴ, καθὼς καὶ ἡ ὑπαρξὴ ἐνὸς γενικοῦ σχεδίου (ἐφ' ὅσον βέβαια δημιουργηθοῦν προηγουμένως οἱ ἀπαραίτητες προϋποθέσεις) μελετημένου καὶ καταρτισμένου γιὰ μακροχρόνια περίοδο.

* * *

Φτάσαμε λοιπὸν στὴν ἔννοια τοῦ σχεδίου καὶ καλὰ θὰ εἶναι νὰ τὴν προσδιο-

ρίσουμε. Μ' ἓναν γενικὸ τρόπο ποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι «ἓνα σχέδιο ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν λαμβανόμενων μέτρων γιὰ τὴν ἐκτέλεση ἐνὸς προγράμματος». Ἡ οὐσία κάθε σχεδίου βρίσκεται στὰ ἐκ τῶν προτέρων προσδιορισμένα μέτρα πού θὰ μᾶς ὀδηγήσουν στὰ ἐπίσης ἐκ τῶν προτέρων προσδιορισμένα ἀποτελέσματα, μὲ βασικὴ προϋπόθεση τὸν ἄμεσο κρατικὸ ἔλεγχο στὰ μέσα παραγωγῆς. Ἐτσι γιὰ νὰ πετύχει κάθε προσπάθεια γιὰ βελτίωση τῆς κοινωνικῆς ζωῆς χρειάζεται ἓνας ὀλοκληρωμένος προγραμματισμὸς τοῦ συνόλου τῶν δραστηριοτήτων μας, πού θὰ συντονίζει, θὰ ἐλέγχει καὶ θὰ κατευθύνει τὴ λειτουργία τους, μὲ σκοπὸ τὴν ὁμαλὴ καὶ πλήρη ἀπόδοσή τους. Μὲ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν σχεδίων, κατόρθωσε ὁ ἄνθρωπος, πού ἀποτελεῖ τὴν πῶ δυνατὴ ψυχικὴ-τικὴ δύναμη στὴν ἱστορία, νὰ προκαθορίσει ἴσαμε ἓνα βαθμὸ τὴν ἀνθρώπινη μοῖρα του.

Γιὰ πρώτη φορὰ τὸ σχέδιο (μὲ πρωτόγονη μορφή βέβαια) χρησιμοποιήθηκε στὸν οἰκονομικὸ τομέα, γιὰ τὴν ὀργάνωση τῆς δημοσίας οἰκονομίας τοῦ ἀστικῶ κράτους. Τὰ ἀλλοιοσυγκρούμενα ἄλλα ἰδιωτικὰ συμφέροντα κι ἀργότερα οἱ πιέσεις τῶν μονοπωλίων, δὲν ἐπιτρέψανε τὴν ἐπέκταση τοῦ σχεδιασμοῦ καὶ σὲ ἄλλους τομείς τῆς κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς δραστηριότητας. Ἀργότερα, στὸ σοσιαλιστικὸ κράτος, ἡ σχεδίασι τῶν κοινωνικῶν δραστηριοτήτων, καὶ ἐιδικότερα τῆς οἰκονομίας, πῆρε πρωτοφανὴ ἔκταση μὲ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα· κι ἔγινε πρωταρχικὸ κοινωνικὸ καθήκον «ἡ μετατροπὴ ὀλόκληρου τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ σὲ μιὰ ἐνιαία μεγάλη μηχανή πού νὰ δουλεῖ ἔτσι, ὥστε ἐκατομμύριας ἐκατομμύρια ἀνθρώποι νὰ καθοδηγοῦνται ἀπὸ ἓνα μονάχα σχέδιο».

Κατὰ τὸ δεύτερο Παγκόσμιον Πόλεμον παρουσιάστηκε τὸ φαινόμενο τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου σ' ὀλόκληρη τὴν κοινωνικὴ καὶ οἰκονομικὴ δραστηριότητα τῶν ἐμπολέμων ἀστικῶν κρατῶν. Αὐτὸς βέβαια ἦταν κι ὁ μόνος τρόπος γιὰ νὰ συντονιστοῦν ἀπόλυτα ὅλες οἱ διαθέσιμες μονάδες, ἦταν ὅμως καὶ μιὰ ἔμπραχτη ὁμολογία ὅτι μόνο μ' ἓνα καθολικὸ καὶ ἐνιαίο σχέδιο μπορεῖ νὰ ἐπιτύχει μιὰ μεγάλη κοινωνικὴ προσπάθεια.

Στὴν Ἑλλάδα ἡ κοινωνικὴ καὶ ἡ οἰκονομικὴ σχεδίασι εἶναι πράγματα σχεδὸν ἄγνωστα ἄλλα. Κι αὐτὸ ὀφείλεται στὴν ἔλλειψη τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἐκείνου ἐπι-

τελείου πού θ' αναλάβει υπεύθυνα τόν καταρτισμό και τήν εφαρμογή τού σχεδίου (δηλαδή τή διακυβέρνηση τής ίδιας τής χώρας) καθώς και στήν πολιτική αστάθεια πού χαρακτηρίζει τή χώρα μας — τó γεγονός αυτό επιβάλλει στις εκάστοτε κυβερνήσεις νά θέλουν νά επιδείξουν μεγάλα έργα σε πολύ περιορισμένα χρονικά διαστήματα.

* * *

Ἡ κοινωνική και οικονομική σχεδίαση ἀποτελεῖ τήν τελευταία λέξη τής ἐπιστήμης, και σ' αὐτήν θά βρεῖ δικαίωση τῶν ἀνησυχῶν τῆς και ἀξιοποίησης τῶν δυνατοτήτων τῆς ἡ ἀγαθῆ νεολαία. Μά για νά φτάσουμε σ' αὐτό τó σημεῖο πρέπει νά πληρωθεῖ μιὰ δλόκληρη σειρά ἀπό προϋ-

ποθέσεις, και πρῶτα ἀπ' ὅλα ἡ ἀπαλλαγῆ τῆς χώρας μας ἀπό τήν οικονομική και πολιτική ἐξάρτηση τῶν ξένων, και ἡ ἀναθεώρηση τῶν σχέσεων ἀνάμεσα στους νέους και στήν πολιτεία. Αὐτά ὁμως εἶναι πολύ δύσκολα μέ τις συνθήκες πού επικρατοῦν σήμερα ἐδῶ. Ἔτσι κάθε προσπάθεια τῶν νέων μας ἴσως νά ἀποδόσει ἐντυπωσιακά ἀποτελέσματα, πού δέν θά ἔχουν ὁμως κανένα πλατύτερο κοινωνικό ἀντίτυπο.

Παραπέμπω ὄσους ἐνδιαφέροντα για μιὰ πλήρη ἐπιστημονική κατατόπισή τους πάνω στό θέμα τῆς σχεδίασης στά ἑξῆς βιβλία:
Jean Komeuf - L'économie planifiée - P.U.F. σ. 118.
Charles Bettelheim - Problèmes théoriques et pratiques de la planification - P.U.F. σ. 396.

ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ

Z
T
H
Σ
Y
Ε
Υ
Α
Σ
Κ
Α
Τ
Α
Κ
Α
Τ
Κ
Η
Τ
Ι
Κ
Η
Ρ
Ρ
Ε
Θ
Ε
Ν
Τ
Η
Ν
Α
Π
Ο

ἀνταλλαγή
δουλειᾶς με
βιβλία

Ἡ ἰδέα γεννήθηκε και ὄριμασε. Μᾶς βοήθησαν και οἱ ξένοι μέ τó παράδειγμά τους, μᾶς ὠδήγησε ἡ παρόρμηση και ὁ ἐνθουσιασμός, μᾶς πῆσε ἡ ἀνάγκη. Τί μπορούμε νά κάνουμε για μᾶς; Πῶς θά δουλέψουμε ὀξιοποιῶντας ὄ,τι πιό θετικό ἔχουμε για τώρα, τὰ χέρια μας; Ἄς δοῦμε τó πρόβλημα ἀπό μιὰ εἰδικώτερη σκοπιά.

Εἶναι γεγονός ἀναμφισβήτητο πῶς ἡ βοήθεια πού μπορούμε νά περιμένουμε ἀπό πιό πάνω— Πανεπιστήμιο ἡ κράτος γενικά— ὄ,τι ἀποτελεῖ τις κάπως, ἄς ποῦμε, δευτερεύουσες ἀνάγκες μας εἶναι ἐλάχιστη ἀν ὄχι ἀνύπαρκτη. Μέχρι τώρα ἡ ἀντιμετώπιση τῆς πραγματικότητας αὐτῆς ὑπῆρξε καθαρά παθητική ἀπό τή μεριά μας.

Βρισκόμαστε χρόνια δλόκληρα— τὰ χρόνια τῆς φοίτησῆς μας— σέ μιὰ κατάσταση ἀναμονῆς, οὐσιαστικά ἀδρανεῖς, μιὰ κατὰ κύρια ἀπασχόλησή μας εἶναι ἡ προετοιμασία για τó μέλλον.

Δέν θά μπορούσαμε τάχα νά προσφέρουμε ἕνα πολύ μικρό κομμάτι ἀπό τήν ζωτικότητα τῶν χρόνων μας στήν κοινή δουλειά, χωρίς ν' ἀποσύρουμε φυσικά δυνάμεις ἀπό τή βασική μας ἀπασχόληση: τήν μελέτη, και χωρίς ἀκόμη νά καταπατήσουμε μέ τήν προσφορά μας τὰ συμπερόντα ἄλλης ἐπαγγελματικῆς τάξης;

Ἄς γίνω πιό σαφῆς.

Μιὰ ἀπό τις βασικές ἀνάγκες τῶν φοιτητῶν εἶναι ἡ δημιουργία ἐνός ἐντευκτηρίου - βιβλιοθήκης. Για νά ἐκπληρώνη τó σκοπό του αὐτό πρέπει:

Νά βρῖσκεται μέσα στόν Πανεπιστημιακό χώρο, δηλ. κοντά στις αἰθουσες παραδόσεων και μελέτης Πρακτικά θά ἐξυπηρετήται ἔτσι ὁ φοιτητῆς σέ μιὰ κενή ὥρα μεταξὺ δύο μαθημάτων του, ἀκόμη ὁμως και ὁ σπουδαστῆς ὕστερα ἀπό τήν κούραση τῆς μελέτης σέ ἀναγνωστήρια. Νᾶναι ἐπίσης ἕνα ἀληθινά ζεστό περιβάλλον και πού νά ξεφεύγη ἀπό τήν συνήθη «σκληρῆ» ἀτμόσφαιρα τῆς βι-

Ἡ Μαίρη Γεωργοπούλου κάνει μιὰ πρόταση.

βλιοθήκης ἡ τήν «πρόχειρη» τοῦ κυλικείου.

Αἰθουσα καταλληλῆ γι' αὐτόν τόν σκοπό ὑπάρχει. Εἶναι ἡ παλιὰ τῆς ξιφασκίας, τῶν γραφείων μας τώρα. Αὐτή προσφέρεται γι' αὐτόν τόν σκοπό, μά μέ ποιόν τρόπο; Χρειαζέται ἐπιτοκευή, φωτισμό, διακόσμηση, ὑλικά, και αὐτά πάλλι για νά γίνουν χρειάζονται χρήματα πού δέν ἔχουμε.

Δυστυχῶς για μᾶς, εἴμαστε δύναμη ὀλοτέλα ἀνείδικευτη και ἐντελῶς στερημένοι και ἀπό τή στοιχειώδη ἀκόμη πείρα. Ὅμως οἱ δυνατότητες εἶναι μεγάλες. Δέν θά μπορούσαμε τάχα νά ἐλπίζουμε σέ λύση τοῦ ζητήματός μας αὐτοῦ ἀπό τó Δῆμο τῆς πόλης μας, ἀν προσφέρομε τήν ἀνείδικευτη δουλειά μας για πληρωμή τῶν ἐργατικῶν χειρῶν πού θ' ἀσολήθουν μέ τήν δισσκευῆ τῆς αἰθουσας αὐτῆς σέ κατὰλληλο για τόν σκοπό μας χώρο;

Μ' αὐτόν τόν τρόπο ἡ κινητοποίηση τῶν δυνάμεών μας δέ θάρθη σέ σύγκρουση μέ τήν ἄλλη μεγάλη τάξη τῶν ἀνθρώπων τοῦ μεροκάματου, γιατί οὐσιαστικά ἡ προσφορά τῆς ἐργατικῆς δυνάμεις θά δημιουργήσῃ ἐργασία πληρωμένη και διατήρηση τῆς ἰσορροπίας.

Ἔτσι σχεδιάζουμε νά προχωρήσουμε. Δέν παρακαλοῦμε πιὰ βοήθεια, προσφέρουμε δουλειά μας. Ἔχουμε καταστρώσει τὰ σχέδια για τó πρότυπο αὐτό ἐντευκτήριο, τó δικό μας, τó φτιαγμένο ἀπό μᾶς. Τὰ ράφια, τὰ βιβλία, τὰ φῶτα, οἱ καρέκλες - πολυθρόνες, ὅλα. Ἄς μή βρεθῆ κανεῖς νά χαμογελάσῃ στήν κλήση για τó πρῶτο μας ἔργο, μόνον ἄς ζήση στόν καθένα ἡ πίστη πῶς «μποροῦμε τó κάθε τι» και γρήγορα θά βρεθοῦμε ἱκανοποιημένοι ἀπό τις θετικές ἐπιτυχίες.

(Ἡ ἔρευνα θά συνεχισθῇ)

ΑΙΝΕΙΑΣ

Ἐκάψαμε τὰ πλοῖα! Τί μᾶς μένει
Ἐδῶ στό ξένο κι ἄγνωστο ἀκρογιάλι;
Τόν Γυρισμό; Κανεῖς νά μή τόν βάλλῃ
Στήν πεθνυμά! Κανεῖς δέ μᾶς προσμένει.

Στή δύσμοιρη τήν Τροία τήν καμένη,
Πρῶτοι ἐμεῖς ἐλεύτεροι μά κι ἄλλοι,
Θ' ανοίξουνε πανιά για νέα πάλη
— Μὲ Χάρυβδες, μέ πέλαγα — σπρωγμένοι.

Ἐκάψαμε τὰ πλοῖα! Ριζικό μας
Μυριάκιβο, δημιουργό, προστάζει
Καινούργιο νά ὑψώσουμε δικό μας

Πολιτισμό! Κάθ' ἕνας νά κυτιάξῃ
Τό Μέλλον! Τούς Ἐφῆστιους Θεούς μας
Νοιασιῆτε πρῶτα, χίτιτε τούς Ναούς μας.
ΓΙΑΝΝΗΣ ΞΕΠΟΥΛΙΑΣ

«Τό προσκύνημα τῶν Μάγων», μέ τροπικό φόντο, ἀπό Βιετναμίτη καλλιτέχνη.

ἘἩ Γέννηση» τοῦ Καστέρα Μπαζίλε, γνωστοῦ καλλιτέχνη τῆς Ἀιτίας.

τὸ ταξίδι τῶν Μάγων

Ἐκανε μιὰ τρομερὴ παγωνιά
 Ἡ χειρότερη μάλιστα ἐποχὴ τοῦ χρόνου
 Γιὰ ἓνα ταξίδι και γιὰ ἓνα τόσο μεγάλο ταξίδι
 Οἱ δρόμοι φοβεροὶ κι ὁ καιρὸς σουβλερός
 Μέσα στὴν καρδιά τοῦ χειμῶνα
 Κι οἱ καμῆλες ἀτίθασες, νὰ βασανίζονται μὲ πληγιασμένα πόδια.
 Νὰ πλαγιάζουν ἐπάνω στὸ χιόνι πὸν ἔλυνε
 Ἐρχονται στιγμὲς πὸν θλιβόμασταν
 Γιὰ τὰ θερινὰ ξενοδοχεῖα στὶς πλαγιές, τὶς ταράτσες
 Καὶ τὰ μετάρια κορίτσια πὸν φέρνανε σερμπέτια,
 Κι οἱ καμηλιέρηδες κατόπι νὰ βογγοῦν και ν' ἀναθεματίζουν
 Καὶ νὰ φεύγουν μακριὰ και νὰ ζητοῦν γυναικες και γλυκὰ πιοτὰ
 Κι οἱ βραδινὲς φωτιές νὰ σβήνουν και νὰ μὴ βροῖσκες ἀποκούμπι
 Κι οἱ πολιτεῖτες ἐχθρικές και οἱ πολίχνες ἀφιλόξενες.
 Καὶ τὰ χωριὰ μὲς στὴ βρομιά και νὰ ζητᾶν πανάκριβες τιμές.
 Περάσαμε μέρες δύσκολες.
 Προσμήσαμε στὸ τέλος νὰ βαδίζουμε δλονυχτίς
 Καὶ νὰ λαγοκοιμούμαστε
 Μὲ φωνές νὰ τραγουδοῦνε στ' αὐτιά μας
 Λέγοντας πὸς ὅλα τοῦτα εἶναι μιὰ τρέλλα.
 Φτάσαμε τότε τὴν ἀγῆ σὲ μιὰ εὐκρατη κοιλάδα
 Εἶναι ἄγρη, κάτω ἀπ' τὴ χιονογραμμὴ μύριζε βλάστηση.
 Ἐνας χείμαρρος κλοῦσε κ' ἓνας νερόμυλος χτυποῦσε τὸ σκοτάδι
 Καὶ τρία δέντρα πέρα στὸ χαμηλὸ οὐρανὸ
 Κι ἓνα γέριχο ἄσπρο ἄλογο ἐφυγε καλπάζοντας στὸ λιβάδι.

Πλησιάσαμε τότε μιὰ ταβέρνα μ' ἀμπελόφυλλο ἐπάνω ἀπ' τ' ἀνώφλι
 Σὲ μιὰν ὀλιάνοιχη πόρτα ἐξὴ χέρια παίζαν ζάρια σ' ἀσημένια νομίσματα,
 Καὶ ποδάρια κλωτσισοῦσαν τοὺς ἄδειους ἀσκούς τοῦ κρασιοῦ.
 Δὲν εἶχαμε καμιὰν εἶδηση κι εἶτσι πήραμε πάλι τὸ δρόμο
 Καὶ φτάσαμε τὸ δειλινὸ, πάνω στὴν ὥρα
 Βροσκοντας τὸ μέρος· μᾶς ἱκανοποίησε (μποροῖς νὰ πῆς).
 Πᾶει πολλὸς καιρός, θυμᾶμαι, πὸν γίναν ὅλα εἰσοῦτα
 Καὶ πάλι θὲ νὰ τ' ἀποφάσιζα, ὅμως πρόσεξε
 Πρόσεξε τοῦτο
 Τοῦτο δῶ· κάναμε ὄλον αὐτὸν τὸ δρόμο γιὰ νὰ πᾶμε
 Τὰχα σὲ Γέννα γιὰ σὲ Θάνατο· Βέβαια ὑπῆρχε κάποια Γέννα.
 Εἶχαμε στοιχεῖα, δὲν ἀμφιβάλλαμε. Εἶχα δεῖ και θανάτους και γέννες
 Μὰ νόμιζα πὸς εἶταν διαφοροετικοί· ἡ γέννηση αὐτὴ
 Στάθηκε μιὰ σκληρὴ και πικρὴ ἀγωνία γιὰ μᾶς, σὺν τὸν θάνατο,
 [τὸ δικὸ μας τὸ θάνατο.

Γνωρίσαμε πίσω στὰ μέρη μας, σ' αὐτὰ τὰ βασίλεια
 Ὅμως δὲ νιώθουμε πιά ἐδῶ ἀνακούφιση, στὴ χαλαρὴ παλιά ἀπομόνωση
 Ὅπου ἓνας ξένος λὰς σφιχταγκάλιαζε τοὺς θεοὺς του.
 Θὰ εἶμουν εὐχαριστημένος μ' ἓναν ἀλλιώτικο θάνατο.

Μετ. ΚΛΕΙΤΟΣ ΚΥΡΟΥ

στὴ

νεοελληνικὴ
ποίησηΝΤΙΝΟΥ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

I

Ἡ λογοτεχνία μας πολὺ λίγο εἶναι θρησκευτική. Εἴμαστε λαὸς μεσογειακός, ὄλο πάθος, εἴμαστε λαὸς νέος, δίχως μεγάλη παράδοση· ἡ Τέχνη μας, ἡ ποίησή μας εἶναι ἐρωτική. Τὸ πνεῦμα και ἡ οὐσία τοῦ Χριστιανισμοῦ, πὸν τόσο ἔχουν διαποτίσει τὴν εὐρωπαϊκὴ λογοτεχνία, πολὺ λίγο μᾶς ἔχουν ἀγγίξει. Οἱ μεγάλες γιορτὲς τῆς χριστιανοσύνης, Χριστοῦγεννα και Πάσχα, δὲν ὑπῆρξαν γιὰ μᾶς πηγὲς βαθιάς και μεγάλης ἐμπνευσης. Τὸ Πάσχα, ἴσως γιὰτὶ εἶναι περισσότερο ἑλληνικὴ γιορτὴ, ἐνέπνευσε ἀρκετοὺς λογοτέχνες μας· ἀρκεῖ νὰ θυμηθοῦμε τὴν Ἡμέρα τῆς Λαμπρῆς τοῦ Σολωμοῦ, τὸ Πάσχα τῶν Ἑλλήνων τοῦ Σικελιανοῦ και τὰ Πασχαλινὰ διηγήματα τοῦ Παπαδιαμαντίτη. Τὰ Χριστοῦγεννα ὅμως δὲν ἐνέπνευσαν κανένα μεγαλόπνοο ἔργο. Τὰ λίγα πὸν ἔχουμε εἶναι, θὰ λέγαμε, εὐκαιριακά· γραμμένα γιὰ καμιὰ Χριστουγεννιάτικη ἐφημερίδα ἢ γιὰ κανένα πανηγυρικὸ τεύχος περιοδικοῦ. Εἶναι ποιήματα περιγραφικά, αἰσθηματικά, ἠθογραφικά, μὲ λίγα χιόνια, ἓνα Χριστουγεννιάτικο δέντρο, μιὰ νοσταλγικὴ διάθεση. Μιλοῦν πὸς πολὺ γιὰ τὴ γιορτὴ, ὄχι γιὰ τὸ γεγονός. Μόνο στὰ τελευταῖα χρόνια οἱ νεώτεροι ποιητὲς μας ἔγραψαν μὲ μιὰ διάθεση κάπως ὀρμώτερη.

Ὁ Σολωμὸς δὲν ἔγραψε κανένα χριστουγεννιάτικο ποίημα. Μονάχα στὸν Ὑμνο περιγράφει μὲ ἀδέξια τετράστιχα

τὴ σωτηρία τοῦ Μεσολογγιοῦ—στὴν πρώτη πολιορκία—πὸν ἔγινε τὰ Χριστοῦγεννα τοῦ 1824, και τὴν ἀποδίδει στὸ γεννημένο Χριστό.

Οἱ καθαρευουσιάνοι ρομαντικοὶ τοῦ περασμένου αἰῶνα ἔγραψαν, εἶναι ἀλήθεια, ἀρκετὰ γιὰ τὰ Χριστοῦγεννα, ἀλλὰ τίποτε πιά δὲν ἔχει γιὰ μᾶς σημασία. Κάποιος ἀσημαντος στιχοπλόκος, ὁ Ἀλέξανδρος Καντακουζηνός, ἔγραψε μερικά ἐορταστικὰ ποιήματα, τὸ Δόξα Θεῷ, τὸ ἐν φάτνῃ ἀλόγων, κ.ἄ., πὸν ἐπιζοῦν ἀκόμη ὡς τίς μέρες μας στὰ κάλαντα τῶν παιδιῶν.

Ἐνας ξεχασμένος σήμερα ποιητῆς, ὁ Ἀβλιχος, μαθητῆς τοῦ Λασκαράτου, ἔγραψε μὲ σατιρικὴ διάθεση ἓνα ὄρατο σονέτο, ὅπου ἡ Φύση παραστέκει στὴ γέννηση τοῦ Χριστοῦ σά... μαμή, και ὁ Σουρῆς περιέγραψε μὲ εὐκόλους στίχους χιουμοριστικὰ ἔσταντανὲ τῆς γιορτῆς.

Στιχοῦργησε ἐπίσης γιὰ τὰ Χριστοῦγεννα και ὁ Κρυστάλλης.

Ἀλλὰ ἐκεῖνος πὸν ἔγραψε τὰ περισσότερα εἶναι ὁ Παλαμᾶς. Πλατὺς και πληθωρικός, καθὼς ἦταν, δὲ μπορούσε παρὰ και ἀπὸ τὰ Χριστοῦγεννα νὰ ἐμπνευστεῖ(*). Καὶ, εὐτυχῶς, τὰ χριστουγεννιάτικα ποιήματά του εἶναι ἀρκετὰ καλά, δὲν κραυγάζουν, οὔτε φλυαροῦν· ξεχειλίζουν ἀπὸ νοσταλγία και τρυφερότητα. Σὲ ἓνα τρίπτυχο τραγουδαὶ μὲ ὄραια δίστιχα τὸ ἀστὲρι πὸν ὀδήγησε τοῖς μάγους στὴ Βη-

(*) Ἀντίθετα ὁ Καβάφης ἔμεινε ξένος σὲ ὅλα τὰ περιστατικὰ τοῦ Ἐθαγγελίου· μόνο οἱ ἐποχὲς πὸν τὸ χριστιανικὸ μπλέκονταν μὲ τὸ εἰδωλολατρικὸ τὸν κέντριζαν.

Ἄλλὰ τὸ πῶς ἀξιόλογο ποίημα τῆς μελέτης μας εἶναι, κατὰ τὴ γνώμη μας, ἡ Παραμονὴ τῆς Γέννησης (*) τῆς Ζωῆς Καρέλλη. Εἶναι ἀπὸ τὰ πρῶτα της καὶ ἴσως ὄχι ἀπὸ τὰ καλύτερά της. Ἄλλὰ ἡ Καρέλλη εἶναι τόσο δυναμικὸς ποιητῆς καὶ τόσο οὐσιαστικότητά ἔχει ὁ λόγος της, πὺν ἀκόμα καὶ τὶς ἀδυναμίες της τὶς μεταχειρίζεται σὰν στοιχεῖα πὺν θὰ ἐπιβάλλουν τὸ ὕψος της, ὕψος ἐντελῶς ἰδιόρρυθμο καὶ ξεχωριστό.

Ἡ Παραμονὴ τῆς Γέννησης εἶναι ἓνα μικρὸ κουαρτέτο. Ἀρχίζει μὲ μιὰ εἰσαγωγὴ, πὺν οἱ στίχοι της ἔχουν μιὰ καταπληχτικὴ σοβαρότητα, σὰ δωρικὴ κιονοστοιχία :

Στὸν ὄγκο τοῦ χρόνου ὑπάρχει ἡ στιγμή.
Ἐπίσημη τὴν τοιμάσαμε, τὴ θελήσαμε
τοιμάσαμε τὴν ἔκσταση, θελήσαμε τὸ
θανασμό,
τοιμάσαμε τὴν ἀνάταση, θελήσαμε τὴ χαρά.
τοιμάσαμε τὴ γιορτὴ, θελήσαμε
γεμάτων ἔκσταση, θανασμό καὶ χαρά.

Τὸ πρῶτο μέρος, σὰν προελόντιο, ξετυλίγεται μὲ μιὰ λεπτὴ, ἀνθρωπίνη σάτιρα τῶν ἀνθρώπων πὺν πηγαίνουν στὴν ἐκκλησία ν' ἀκούσουν καὶ δὲν ἀκοῦν τὴ φωνὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ μέσα τους καὶ χαίρονται

(*) Πορεία I, 1940.

γιατὶ βλέπουν ὅ,τι ἔμαθαν νὰ βλέπουν. Ἡ ψυχὴ ὅμως, ἡ ἀφανισμένη ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος δὲ μπορεῖ ν' ἀκούσει στῆς νύχτας τὸ φέγγος ὑπερούσια λόγια : τὸ δεύτερο μέρος εἶναι ἓνας χαμηλόφωνος μονόλογος μὲ τὴν ψυχὴ, καὺν σὰν ἔλεγετο :

Δάκρια, ἐμποδίστε μου τὸ βλέμμα,
δάκρια, κλείστε μου τὰ μάτια,
δάκρια, σκοτίστε μου τὸ κοίταγμα.

Οἱ ἄνθρωποι εἶναι γελαστοὶ γιατί εἶναι ἀνύποπτοι. Ἄλλὰ ὁ ποιητῆς πὺν ἡ ψυχὴ του εἶναι πολὺ μοναχὴ, χτυπημένη ἀπ' τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ του, δὲ μπορεῖ ν' ἀκούσει καὶ νὰ χαρεῖ τὸ νόημα αὐτῆς τῆς γιορτῆς. Σωπαίνει, δὲ συμμετέχει. Ξαφνικά, στὸ τρίτο μέρος, ἡ σκηνογραφία ἀλλάζει: ἓνα γοργό, παιχνιδιάρικο σκέρτσσο μᾶς μεταφέρει στὸ ἔσωτερο μᾶς χριστουγεννιάτικης ἐκκλησίας, ὅπου ἀκοίγονται παιδιάτικες, γυναικεῖες καὶ ἀντρικῆς φωνές, γέλια, μιλήματα καὶ ὕμνοι. Ἡ γιορτινὴ ὅμως μυσταγωγία, αὐτὸ τὸ πεταχτὸ σκίτσσο τελειώνει πολὺ γρήγορα καὶ νᾶ: τὸ τέταρτο καὶ τελευταῖο μέρος κλείνει μὲ μιὰ προσευχὴ τοῦ ποιητῆ στὸν Κύριο, νὰ συγχωρήσει τὴν ἀδυναμία του, τὴ σκληρὴ κατὰπτωσή του, τὴ στεριότητά τῆς ψυχῆς του :

Ἐκεῖνος πὺν δὲ γεννᾶ, δὲ γεννᾶται,
δὲν ἀναγεννᾶται ποτέ, Κύριε,

Ἐδῶ τελειώνει τὸ ποίημα πὺν, μὲ τὶς ζωηρῆς ἀντιθέσεις τῶν εἰκόνων του, μᾶς προσφέρει τὴ δυσκολία μᾶς ἀνήσυχης, μᾶς χτυπημένης ψυχῆς νὰ ζήσει τὴ χαρὰ τῆς χριστουγεννιάτικης γιορτῆς καὶ τὴ λαχτάρα της νὰ τῆς συγχωρεθεῖ ἡ ψυχικὴ της στεριότητά.

Μὲ τὴν εὐχὴ αὐτὴ ἄς κλείσουμε καὶ ἐμεῖς τὸ μικρὸ μας μελέτημα καὶ ἄς ἐτοιμαστοῦμε νὰ γιορτάσουμε τὰ Χριστούγεννα, ἄλλος μὲ γέλια καὶ μιλήματα καὶ ἄλλος μὲ μέσα στὴ μοναξιὸ τῆς ψυχῆς του.

«Ἡ Παναγία καὶ τὸ Θεῖο Βρέφος»,
ἐγχρωμο γύψινο γλυπτὸ τοῦ ζωγράφου
Χοσῆ Κουντιέρο ἀπὸ τὴν Κούβα.

ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

λαογραφικά

ΓΙΑΝΝΗ
ΞΟΥΛΙΔΗ

Μιὰ ἀπὸ τὶς ἐκδηλώσεις τῆς αἰώνιας ζωντανίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Κύπρου εἶναι καὶ τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα. Μερικὰ μάλιστα ἔχουν τὶς ρίζες τους στὰ βάθη τῆς ἱστορίας καὶ συνεχίζονται ἔως σήμερα.

Χαρακτηριστικὴ ἐκδήλωση τῆς ἐνότητάς τῆς φυλῆς μας εἶναι οἱ ἐθνικοὶ χοροί. Πανελλήνιος χορὸς, πὺν τὸν χορεύουν ἀπὸ τὰ Ἀκροκεραῦνια ὄς τὸ τελευταῖο ἀκρογιάλι τῆς Κύπρου, εἶναι ὁ συρτός, ὁ πανάρχαιος κύκλιος χορὸς.

Μιὰ εἰκόνα ἀπὸ τὴν 17ν π. Χ. ἐκτονταετία, πὺν βρέθηκε στὴν Κύπρο, παριστάνει τὸν συρτό. Μιὰ μορφή του ἀποτελεῖ «ὁ Ἄρμα χορὸς» τῶν Κυπρίων, πὺν εἶναι ἓνας μικτὸς χορὸς—χορεύεται ἀπὸ ἄνδρες καὶ γυναῖκες—καὶ δὲν ἔχει τίποτε τὸ κοινὸ ὄτε μὲ τὸ ἄρμα ὄτε μὲ τὰ ὄπλα. Εἶναι εἰρηνικὸς χορὸς: τὸν χορεύουν σὲ γάμους καὶ σὲ πανηγύρια. Μιὰ τέτοια εἰκόνα τοῦ χοροῦ αὐτοῦ παρουσιάζουν τὰ εἰδώλια πὺν βρέθηκαν στὸν τάφο τῆς Δημητριάδος καὶ πὺν βρίσκονται τῶρα στὸ ἀρχαιολογικὸ μουσεῖο τοῦ Βόλου. Εἶναι ὁ χορὸς, πὺν περιγράφει ὁ Ὅμηρος στὴν ἀσπίδα τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τὸν ὁποῖο

περιγράφει ἀργότερα ὁ Λουκιανὸς ὄς μικτὸ χορὸ ἐφήβων καὶ παρθένων, «ὁ ὄρμος χορὸς».

Μετὰ ἀπὸ τὸσους καὶ τόσους αἰῶνες χορεύεται ὁ ἴδιος ἀκόμη χορὸς στὴν Κύπρο μὲ τὸν ἴδιο τρόπο καὶ μὲ τὸ ἴδιο περίπου ὄνομα, τεκμήριο σπουδαῖο γιὰ τὴν ἐλληνικότητά του νησιοῦ τῆς Κύπρου.

Ἐπιθαλάμια τραγούδια καὶ ἄλλα πανάρχαια ἦθη καὶ ἔθιμα συνοδεύουν, μαζὶ μὲ τοὺς χορούς, τοὺς γάμους στὴν Κύπρο.

Ἡ νυφικὴ πομπὴ μὲ μεγαλοπρέπεια, μὲ ἀναμμένες λαμπάδες, ἐνθυμίζει τὶς νυφικῆς δᾶδες καὶ τὴν ὄλη νυφικὴ καὶ γαμήλια πομπὴ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων: ἐκεῖνοι οἱ ἐπιθαλάμιοι ὕμνοι τῆς Ἑλένης καὶ τοῦ Μενελάου συνεχίζονται ἀκόμη καὶ σήμερα στὴν Κύπρο μὲ τὰ ὄραϊα ἐπιθαλάμια τραγούδια :

«Ἄνοιξε πόρτα τῆς ὄριας,
πόρτα τῆς μαυρομάτας.
Πόρτα τῆς γαῖτανόφρουδης
καὶ ὁ καλὸς σου ἦρθεν».

Στὰ συμπόσια παρατίθενται καὶ στὰ πανηγύρια πωλεῖται ἀπαραίτητα ἓνα ἀρχαιότατο ἐλληνικὸ γλύκι-

σμα, ἡ σισαμινή ἢ σισαμόπηττα. Εἶναι τὸ ἀρχαιότερο γλύκισμα ποῦ γνώρισε ὁ κόσμος, ἡ σισαμή τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, δηλαδή ἡ πῆττα ἀπό σουσάμι ποῦ ἀναφέρει καὶ ὁ Λουκιανὸς στὸ «Συμπόσιο».

Ἡ ἑλιά, τὸ κύριο αὐτὸ Ἑλληνικὸ δένδρο, εἶναι καὶ σήμερα ἱερὴ στοὺς Κυπρίους. Ἀπὸ ἐλιά γίνονται τὰ στέφανα τῶν γάμων καὶ ἡ ἐλιά φέρεται στὴν ἐκκλησιά καὶ εὐλογεῖται. Τὴν παραμονὴ τῆς Πρωτοχρονιάς οἱ Κυπριακὲς οἰκογένειες μαζεύονται γύρω ἀπὸ τὸ μαγκάλι μὲ τὰ πυρακτωμένα κάρβουνα. Κάθε μέλος τῆς οἰκογένειας παίρνει φύλλο ἐλιάς καὶ τὸ βάζει ἐπάνω στὰ ροδοκόκκινα κάρβουνα. Μιὰ ἐπωδὸς Ἀθβασιλειάτικου τραγουδιοῦ ἀκούγεται συνέχεια:

«Ἄη Βασίλη βασίλι
δειξε καὶ φανέρωσε
ἀν μ' ἀγαπᾷ ἡ κοπελιά».

Ἄν ἡ ἐλιά πηδήση ζωηρά, χαρὰ σ' αὐτὸν ποῦ ἐρωτᾷ, ἀν ὅμως ἡ ἐλιά καὶ, χωρὶς νὰ πηδήσῃ, τὸ ὄνειρο τῆς ἀγάπης χάνεται καὶ καίγεται στὰ πυρακτωμένα κάρβουνα τοῦ μαγκαλιοῦ.

Ἐνα ἀπὸ τὰ πιὸ πανάρχαια ἔθιμα εἶναι σήμερα ὁ κατακλυσμὸς. Ἀρχίζει τὴν παραμονὴ Πεντηκοστῆς καὶ τελειώνει τὸ βράδυ τῆς γιορτῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καραβάνια ἀτέλειωτα ἀπὸ χωρικοὺς καταβαίνουν ἀπὸ τὰ πιὸ μακρινὰ χωριά στὶς παράλιες πόλεις τῆς Κύπρου, γιὰ νὰ διασκεδάσουν στὸν «Ἀη-γιαλόν», δηλαδή στὸν ἅγιον Αἰγιαλόν. Εἶναι τὸ πιὸ μεγάλο, ἀλλὰ καὶ τὸ πιὸ παράξενο πανηγύρι τοῦ νησιοῦ. Δὲν εἶναι θρησκευτικὸ· εἶναι πανηγύρι τῆς θάλασσας καὶ τοῦ νεροῦ. Βάρκες καὶ καϊκια μὲ τὰ κάτασπρα πανιά γεμίζουν ἀπὸ κόσμο, ποῦ χορεύει τὸ συρτὸ καὶ τὸν «ἄρμα χορόν» μέσα στὰ πλεούμενα. Καὶ οἱ πανηγυριστὲς τραγουδοῦν ἐκεῖ τὰ θαυμάσια ἐκεῖνα ἐρωτικὰ δίστιχα τοῦ τόπου, ἐνῶ ἔξω στὴ στεριά ραντίζει ὁ ἕνας τὸν ἄλλο.

Τὸ φαίδρὸ καὶ ἐντελῶς πρωτότυπο αὐτὸ πανηγύρι ποτὲ δὲν διακόπηκε καθ' ὅλη τὴν μακραίωνα ἱστορικὴ πορεία τοῦ νησιοῦ. Γιατὶ πηγαίνουν στὸν Ἀη-Γιαλό; γιατί περιλούζονται μὲ νερά; γιατί παίρνουν μέρος

ζωηρὰ σ' αὐτὸ τὸ πανηγύρι κι ἄνδρες καὶ γυναῖκες; κανεὶς δὲν ξέρει καλὰ - καλὰ οὔτε κι ἀπ' τοὺς Κυπρίους. Ἐνα μόνον πράγμα γνωρίζουν ὅλοι οἱ Κύπριοι: ὅτι εἶναι παλαιά, πολὺ ἀρχαῖο πανηγύρι καὶ γενικὰ ἡ μακρὰ παράδοση ἀναφέρει ὅτι εἶναι ἡ παλιὰ γιορτὴ τῆς ἀρχαίας πολιούχου τοῦ νησιοῦ, τῆς ὥραιας Ἀφροδίτης.

Δὲν πρέπει ὅμως νὰ ξεχάσουμε καὶ τὸ ὑπέροχο λαϊκὸ τραγούδι τοῦ νησιοῦ. Ὁ Εὐριπίδης, ὀνόμασε τὴν Κύπρο «νῆσον, ἦν θελξίφρονες νέμονται τοῖς βροτοῦσιν ἔρωτες».

Ἐκδήλωση τῆς ζωῆς τῆς αἰώνιας κατωικίας τῶν θελξίφρονων ἐρώτων τοῦ Εὐριπίδη εἶναι καὶ τὸ Κυπριώτικο τραγούδι — τὰ Κυπριώτικα τραγούδια εἶναι κυρίως ἐρωτικά.

Ἐχωριστὴ θέση στὴ λαϊκὴ Κυπριακὴ μουσα κατέχουν τὰ Ἀκριτικά τῆς Κύπρου τραγούδια, ποῦ μαζί μὲ τὰ Ἀκριτικά τραγούδια τῆς Κρήτης καὶ τοῦ Πόντου ἀποτελοῦν τὸν κυριώτερο Ἀκριτικὸ κύκλο. Γύρω ἀπὸ τὸν Βασίλη Διγενῆ Ἀκρίτα, τὸν Ἡρακλῆ τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ, καὶ τοὺς ἄθλους του ἀναφέρονται θαυμάσια κυπριακὰ ἔπη, στὰ ὁποῖα ἀντικατοπτρίζονται τὰ ἰδεώδη τῆς φυλῆς μας, ποῦ τὴν ὀδηγοῦν πάντοτε στὴ νίκη.

Ἐπίσης ἐκεῖ ὅπου διακρίνεται ἡ Κυπριακὴ ποίηση ἀπὸ πολλοὺς τώρα αἰῶνες εἶναι τὰ δίστιχα, ποῦ μαρτυροῦν ἑλληνικὴ ζωὴ καὶ ὁμορφιά.

Αὐτὴ λοιπὸν ἡ Κυπριακὴ Μούσα δὲν σιώπησε ποτὲ καὶ οὔτε θὰ σιωπήσῃ, ἀν καὶ στέναζε ἀπὸ τὰ πανάσχηχα χρόνια, καὶ σήμερα ἀκόμη στενάζει κάτω ἀπὸ βαρβαρικὴ βία, σκοτάδι καὶ τυραννικὸ κοντάρι.

Νομίζει κανένας ὅτι ἡ ποίηση βλαστάνει σάν ἕνα μυρωδάτο λουλούδι μέσα ἀπὸ ποιητικὸ νησί, σάν τὴν Κύπρο. Ἀλλὰ ὅμως δὲν θὰ λείψῃ καὶ ἀπὸ τὸ νησί αὐτὸ καὶ ἕνας ἄλλος Σιμωνίδης, γιὰ νὰ ὀνηθῆσῃ ἄλλους Μαραθωνομάχους καὶ Σαλαμινομάχους, τοὺς Κυπριόμαχοις!

Αὐτὰ λοιπὸν τὰ ἔπη καὶ ἔθιμα καὶ οἱ παραδόσεις τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ ἀποτελοῦν τὴν μεγαλύτερη μαρτυρία τῆς Ἑλληνικότητος τοῦ μεγάλου καὶ πολύπαθου αὐτοῦ νησιοῦ.

RAINER MARIA RILKE

ΑΠΟ ΤΑ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Σ' ἕνα νέο

ΠΟΙΗΤῆ

Ρώμη, 23 τοῦ Δεκεμβρίου 1903

Ἀγαπητὴ μου Κύριε Karpus,

Δὲν θάθελα νὰ μείνετε χωρὶς ἕνα χαιρετισμὸ ἀπὸ μέρους μου, τώρα ποῦρχονται τὰ Χριστούγεννα καὶ ποῦ, ἀνάμεσα στὴ γιορτερὴ ἀτιμόσφαιρα, ἡ μοναξιά σας θὰ σὰς φαίνεται πιὸ βαριά παρὰ ἄλλοτε. Ἄν ὅμως, κείνες τὶς ὥρες, νιώσετε πὸς ἡ μοναξιά σας εἶναι μεγάλη, χαρεῖτε τότε: γιατί, (ἀναρωτηθῆτε μόνος σας) τί νόημα θάχε μιὰ μοναξιά ποῦ δὲ θάταν ἀληθινὰ μεγάλη; Μονάχα μιὰ μοναξιά ὑπάρχει, κι εἶναι μεγάλη καὶ βαβαίνει πολὺ στοὺς ὅμους μας. Γιὰ ὄλους, σχεδόν, ἔρχονται ὥρες ποῦ θὰ τις ἀντάλλαζαν πρόθυμα μ' ὁποιοδήποτε «συγχρωτισμὸ» — καὶ τὸν πιὸ κοινότατο ὄκομα, καὶ τὸν πιὸ φτηνὸ —, ἢ μὲ μιὰν ἐπιφανειακὴ ἀσημαντὴ ὁμοφωνία μὲ τὸν «πρῶτο τυχόντα», τὸν πιὸ ἀνάξιο... Μπορεῖ ὅμως, τὶς ὥρες ἴσα - ἴσα τοῦτες ν' αὐξάνει καὶ νὰ μεστώνει ἡ Μοναξιά· γιατί τὸ μέτωμά της εἶναι ὀδυνηρὸ σάν τὸ μέτωμα τῶν παιδιῶν καὶ θλιβερὸ σάν τὶς πρῶτες ἀνοιξιάντικες μέρες. Μὴ σὰς παραπλανεῖ ὅμως τοῦτο. Ἐνα, καὶ μόνον, μᾶς εἶναι ἀπαραίτητο: ἡ Μοναξιά, ἡ μεγάλη ἐσώτερη Μοναξιά. Νὰ βυθίζεσαι στὸν ἑαυτὸ σου καί, ὥρες ὀλόκληρες, νὰ μὴν ἀνταμώνεις ἐνεὶ κανέναν, — αὐτὸς πρέπει

νάσαι ὁ ἀνώτερος τοῦ καθενὸς στόχος. Νάσαι μόνος — ὅπως εἴσουν μόνος στὰ παιδικὰ σου χρόνια, ὅταν οἱ μεγάλοι πηγαίνονταν μερδεμένοι σὲ πράματα, ποῦ σοῦ φαινονταν σοβαρὰ καὶ σπουδαῖα μόνο καὶ μόνο ἐπειδὴ αὐτοὶ ἦταν τόσο πολὺ ἀπασχολημένοι μαζί τους κι ἐπειδὴ ἐσύ δὲν καταλόβαινες τίποτα ἀπ' ὅ, τι ἔκαναν.

Κι ἔρχεται μιὰ μέρα, ποῦ νιώθεις πὸς οἱ ἀσχολίες τους εἶναι κακομοιρικές, τὰ ἐπαγγέλματά τους κοκκαλωμένα καὶ χωρὶς πιά δεσμοὺς μὲ τὴ ζωὴ... — γιατί, τότε, νὰ μὴν ἐξακολουθήσεις νὰ τὰ βλέπεις ὅπως τὸ παιδί, σάν κάτι ξένο, ἀπὸ τὰ βάρη τοῦ δικοῦ σου τοῦ κόπμου, ἀπὸ τὴν ἀπεραντωσύνῃ τῆς μοναξιάς σου, ποῦ εἶναι, αὐτὴ, δουλιὰ καὶ θέση κι ἐπάγγελμα; Γιατὶ νὰ θῆς ν' ἀνιλλάξεις τὸ σοφὸ «δὲν καταλαβαίνω» τοῦ παιδιοῦ, μὲ τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν περιωρόνηση, μιὰ καὶ «δὲν καταλαβαίνω» θὰ πεῖ «εἶμαι μόνος», ἐνῶ «ἀγωνίζομαι καὶ περιφρονῶ» θὰ πεῖ «πῆρνω μέρος σὲ κείνα ἴσα - ἴσα τὰ πράματα ποῦ θέλω, μ' αὐτὸν τὸν τρόπο νὰ τὰ κρατήσω μακριὰ μου»;

Στοχασεῖτε, ἀγαπητὴ Κύριε, τὸν νόμο ποῦ κλείνετε μέσα σας, καὶ δότε σ' αὐτὸ σας τὸ στοχασμὸ ὅ, τι ὄνομα θέλετε. Εἶτε θυμῆση τῶν παιδικῶν σας χρόνων εἶναι, εἶτε πόθος γιὰ τὴ μελλούμενη

όλοκλήρωσή σας, — μὴ νιαστείτε παρὰ μόνο γιὰ κείνο πού ὀρθώνεται μέσα σας, τοποθετείτε το πάνω ἀπ' ὅλα ὅσα βλέπετε γύρω σας. Ἡ ἐσώτατη πορεία σας ἀξίζει ὅλη σας τὴν ἀγάπη, πρέπει νὰ ἐργαζόσαστε ἀδιάκοπα γι' αὐτήν, καὶ νὰ μὴ χάνετε πολλὴν καιρὸ καὶ πολλὴν κόπο ξεκαθαρίζοντας τὶς σχέσεις σας μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Κι ἄλλωστε, ποιὸς σὰς λέει πὸς βρισκόσαστε σ' ὁποιαδήποτε σχέση μαζί τους; — Ξέρω, τὸ ἐπάγγελμά σας εἶναι τραχὺ, ὀρθώνεται ἀδιάκοπα ἐναντίό σας. Τὸ εἶχα προμαντέψει τὸ παρόντό σας, ἤξερα πὸς δὲν θ' ἀργοῦσε νάρθει. Τώρα πού ἦρθε, δὲ μπορῶ νὰ σὰς γαληνέσω. Μόνο νὰ σὰς συμβουλέψω μισρῶ σκεφτεῖτε: ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα δὲν εἶναι τάχα τὸ ἴδιο γεμάτα ἀπὸ ἀξιώσεις, γεμάτα ἀπὸ ἔχτρα ἐναντία στὸ ἄτομο — σὰ νὰ βύξαιαν τὸ μῖσος ἐκείνων πού βρέθηκαν βουβοί, ἀνυπεράσπιστοι καὶ σκυθρωποὶ ἀπέναντι στὸ γυμνὸ ἀνελέητο καθήκον; Ἡ ἀπόσπαιρα, ὅπου πρέπει τώρα πιά νὰ ζήσετε, εἶναι, βέβαια, φορτωμένη συμβατικότητατες, προλήψεις καὶ πλάνες—ὄχι βαρύτερες, ὠστόσο, ἀπὸ κείνες πού πιέζουν τὴν ἀπόσπαιρα ὁποιοδήποτε ἄλλου ἐπαγγέλματος. Κι ἂν μερικὰ δίνουν τὴν ἐντύπωση πὸς σοῦ ἀφήνουν κάπως περισσότερη ἐλευθερία, κανένα τους δὲν εἶναι τόσο πλατὺ κι ἀπλόχωρο πού νὰ μπορεῖ ν' ἀγκαλιάσει τὰ μέγιστα μυστικὰ τῆς ἀληθινῆς ζωῆς. Μονάχα ὁ Ἐρημίτης μοιάζει ὑποταγμένος στους βαρύτερους νόμους τῆς ζωῆς κι ὅταν κινάει μέσ' στὴν αὐγή, ἢ ἀπλώνει τὴ ματιά του στὸ δειλινό, πού εἶναι γεμάτο συντελεσμένα γεγονότα, κι ὅταν νιώθει τι γίνεται ἐκεῖ μέσα—τότε λιτρώνεται ἀπ' ὅλες τὶς βιωτικὲς συνήξεις (ὅπως οἱ πεθαμένοι), κι ἂς στέκει, αὐτός, καταμεσίς στὴν ἀληθινὴ ζωῆ. Ὅσο γιὰ τὶς δοκιμασίες πού θὰ σὰς ποτίσει τὸ στρατιωτικὸ σας ἐπάγγελμα, ἀγαπητὲ Κύριε, τὰ ἴδια θὰ ὑποφέρατε κι ὁποιοδήποτε ἄλλο ἂν εἶχατε διαλέξει. Ἀκόμα κι ἂν, ἔξω ἀπὸ κάθε ἐπαγγελματικὴ ἀπασχόληση, προσπαθούσατε νὰ θεμελιώσατε, μονάχος, εὐπλαστες κι ἀθυποτάτες σχέσεις μὲ τὴν κοινωνία, πάλι δὲ θὰ γλυτώνετε ἀπ' αὐτὸ τὸ καταπιεστικὸ πνιγρὸ συναίσθημα.— Ἔτσι γίνεται παντοῦ, ὅμως αὐτὸ δὲν εἶναι λόγος ν' ἀνησυχεῖτε ἢ νὰ λυπόσαστε· ἅμα ἔχετε χάσει κάθε ἐπαφή μὲ τοὺς ἀνθρώπους, πασχίστε νὰ ζυγώσατε τὰ πράγματα· δὲ θὰ σὰς παρατήσουν ποτέ, αὐτά.

Σὰς μένον ἀκόμα οἱ νύχτες καὶ οἱ ἄνεμοι, πού γλιστρᾶνε μέσ' ἀπ' τὰ δέντρα καὶ τρέχουν πάνω ἀπὸ χώρες καὶ τόπους· σὶνὸν κόσμον τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ζώων τὸ κάθε τι εἶναι γεμάτο ἀπὸ γεγονότα πού μπορεῖτε καὶ σεῖς νὰ τὰ συμμεριστεῖτε, τὰ παιδιὰ εἶναι πάντα ἴδια, ὅπως εἴσατε κάποτε καὶ σεῖς, παιδί: θλιμένα κι εὐτυχισμένα, — κι ὅταν ἀναθυμώσατε τὰ παιδικὰ σας χρόνια, ξαναζεῖτε πάλι ἀνάμεσὸ τους, ἀνάμεσα στὰ μοναχικὰ παιδιὰ. Κι οἱ μεγάλοι δὲν εἶναι τίποτα, ἢ ἀξιοπρέπεια τους εἶναι ὀλότελα κούφια.

Κι ἂν σὰς κυριεῖ ἀγωνία καὶ βλασφημική ταραχὴ, ὅταν ἀναθυμώσατε τὰ παιδικὰ σας χρόνια μ' ὅτι ἄλλο καὶ γαλήνιο εἶναι μαζί τους δεμένο, ἐπειδὴ δὲ μπορεῖτε πιά νὰ χέτε πίστη στὸ Θεό, πού κατοικεῖ στὸ παραμικρὸ τους μῦρο, — ἀναρωτηθεῖτε τότε, ἀγαπητὲ κύριε Karpus, μήπως χάσατε ἀληθινὰ τὸ Θεό. Δὲν εἶναι τάχα πολὺ πιθανότερο, πὸς δὲν τὸν εἶχατε ποτέ σας καταχτήσει; Πότε, ἀλήθεια, θάχατε κάνει αὐτὴ τὴν κατάχτηση; Πιστεύετε τάχα πὸς μπορεῖ ἓνα παιδί νὰ τὸν κρατήσει στὰ χέρια του, αὐτόν, πού ὄρμιοι ἄντρες τὸν σηκώνουν μὲ τόσον κόπο καὶ πού τὸ βάρος του συντριβεῖ τοὺς γέροντες; Πιστεύετε πὸς ἐκεῖνος πού τὸν κατέχει ἀληθινὰ, μπορεῖ νὰ τὸν χάσει σὰ νάταν κανένα χαλίκι; Δὲν νομίζετε πὸς ἐκεῖνος πού κατέχει τὸ Θεό, ἔναν κίνδυνον μονάχα τρέχει: νὰ χαθεῖ ἀπ' Αὐτόν;— Ἄν ὅμως παραδεχόσαστε πὸς ὁ Θεὸς δὲν ὑπαρξε στὰ παιδικὰ σας χρόνια, οὔτε καὶ πρωιύτερα, ἂν προμαντεύετε πὸς τὸ Χριστὸ τὸν ξεγέλασε ἢ ἀγάπη του καὶ τὸ Μωάμεθ τὸν ἀπάτησε ἢ περηφάνεια του, — κι ἂν μὲ τρόπο νιώθετε πὸς, καὶ τώρα ἀκόμα, τὴν ὥρα τοῦτη πού μιλάμε γι' αὐτόν, ὁ Θεὸς δὲν ὑπαρχει, — πὸς γίνεται τότε (μιά καὶ δὲν ὑπαρξε ποτέ) νὰ θλιβόσαστε γιὰ τὴν ἀπουσία του, ὅπως θὰ θλιβόσαστε γιὰ κάτι περασμένο, καὶ νὰ τὸν ἀποζητᾶτε σὰ νὰ τὸν εἶχατε χάσει;

Γιατί νὰ μὴ σκεφτόσαστε πὸς εἶναι ὁ Ἐρχόμενος, ὁ Ἀναμενόμενος πού θὰ φτάσει ἀπ' τὴν αἰωνιότητα, ὁ Μελλούμενος, ὁ τέλειος καρπὸς ἐνὸς δέντρου, πού ἔμεῖς εἴματε τὰ φύλλα του; Τί σὰς ἐμποδίζει νὰ «προβάλετε» τὴ γέννησή του στους μελλούμενους καιροὺς, καὶ νὰ ζήσατε τὴ ζωὴ σας σὰ νάταν μιὰ ὀδυνηρὴ κι ὁμορφὴ μέρα κάποιας μεγάλης ἐγκυμοσύνης; Δὲ βλέπετε λοιπὸν πὸς τὸ κάθε τι πού συμβαίνει, εἶναι καὶ μιὰ ἀρχή;

Δὲ θὰ μποροῦσε τάχα νάναί ἡ ἀρχὴ Ἐκεῖνου; Ὑπάρχει τόση ὁμορφιά σὲ κάθε ἀρχίνισμα! Ἀφοῦ εἶναι ὁ Τέλειος, δὲν πρέπει πρὶν ἀπ' αὐτὸν νὰ ὑπάρξουν ἄλλα, λιγότερο σημαντικὰ, γιὰ νὰ μπορέσει αὐτός νὰ διαλέξει τὰ στοιχεῖα τῆς ὑπόστασός του ἀνάμεσ' ἀπ' τὴν ἀφθονία καὶ τὴν πληρότητα; Δὲν πρέπει νάναί, αὐτός, ὁ Τελευταῖος—γιὰ νὰ περικλείσει τὸ κάθε τι μέσα του; Τί νόημα θὰ εἶχαμε, ἔμεῖς κι ὁ ἀγώνας μας, ἂν ἐκεῖνος πού ἔτσι θερμὰ ἀποζητᾶμε, εἶχε κιόλας βυθιστεῖ στὰ περασμένα;

Ὅπως οἱ μέλισσες μαζεύουν τὸ μέλι, εἶσι κι ἔμεῖς ξεδιαλέγουμε ὅ,τι πιὸ γλυκὸ ἔχει τὸ κάθε πράγμα καὶ πλάθουμε Ἐκεῖνον. Ἀρχίζουμε ἀκόμα καὶ μὲ τὸ πιὸ ἀσημαντὸ, τὸ πιὸ παραπεταμένο (φτάνει μόνο νὰ τὸ γεννάει ἡ ἀγάπη) μὲ τὴ δουλιὰ καὶ τὴν ξεκούραση, μὲ τὴ σιωπὴ ἢ μὲ μιὰ μικρὴ μοναχικὴ χαρὰ, μὲ τὸ κάθε τι πού κάνομε μόνοι χωρὶς συμπαραστάτες κι ὀπαδούς, τὸν θεμελιώνουμε αὐτόν—πού δὲ θὰ προφτάσομε νὰ τὸν γνωρίσομε, ὅπως οἱ πρόγονοί μας δὲν προφτάσαν νὰ γνωρίσουν ἔμας. Κι ὠστόσο οἱ σβυσμένες αὐτὲς σκιὲς τῶν περασμένων ζοῦν μέσα μας μὲ πλῆθος μορφές, εἶναι οἱ κλίσεις

μας, εἶναι οἱ τροπὲς τῆς μοίρας μας, τὸ αἷμα μας πού σφυροκοπάει, κι ἡ αἰωνία χειρονομία πού ἀνεβαίνει ἀπ' τὰ βάρη τῶν Καιρῶν.

Ὑπάρχει, λοιπὸν, τίποτα πού θὰ μποροῦσε νὰ νεκρώσει τὴν ἐλπίδα σας πὸς, κάποια μέρα, ἐκεῖνος, ὁ Ἀπότατος, θὰ σὰς κλείσει ἐντὸς του;

Γιορτάστε τὰ Χριστούγεννα, ἀγαπητὲ κύριε Karpus, μέσα στὸ εὐλαβικὸ τοῦτο συναίσθημα: πὸς, γιὰ ν' ἀρχίσει Ἐκεῖνος νὰ ὑπάρχει ἐντὸς σας, ἴσως νὰ χρειάζεται αὐτὴν ἴσα-ἴσα τὴν ἀγωνία σας μπροστὰ στη ζωὴ. Μπορεῖ, αὐτὲς ἴσα-ἴσα τὶς πικρὲς καὶ δύσκολες μέρες σας, τὸ κάθε τι ἐντὸς σας νὰ ἐργάζεται γιὰ κείνον—ὅπως κάποτε, παιδί, εἶχατε γιὰ κείνον ἐργαστεῖ καὶ κομμένη ἀνάσα. Νάσατε ὑπομονητικὸς καὶ μακροθύμος. Μὴν ξεχνάτε πὸς τὸ λιγότερο πού μποροῦμε νὰ κάνομε εἶναι τοῦτο: νὰ μὴ φέρνομε στὸν ἐρχομὸ του περισσότερη ἀντίσταση ἀπ' ὅση φέρνει ἡ γῆ στὴν ἀνοιξὴ πού φτάνει.

Καὶ νάσατε πάντα χαρούμενος κι ὄλος ἐμπιστοσύνη.

Δικός σας
RAINER MARIA RILKE

ΕΛΕΓΕΙΟ

«Πέθανε γιὰ τὴν πατριδα»

ἢ «ἔκανε τὸ καθήκον του».

Λέξεις μὲ τὸ ἴδιο νόημα

πάνω στὰ μάρμαρα στρατιωτικοῦ νεκροταφείου.

Κι ὅμως θ' ἀγάπησε κι αὐτὸς κάποτε,
θὰ τραγοῦδῃς κάτω ἀπὸ παράθυρα,
θὰ περᾶτῃς στὰ πεζοδρομὰ βλάστηας τὸν κόσμο,
θὰ κοιτάζε ἓνα ἀπόγευμα τὴ θάλασσα...

ΣΤΑΥΡΟΣ ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ

«Ὁ Χριστὸς στὴ Φάτνη» τῆς Τερέζα Καμίκο Κοσέκι, μεγάλης ἀγιογράφου τῆς Ἰαπωνίας. Ὑπάρχει ἐκδηλῆ ἢ ἐπίδραση τῆς Ἰαπωνικῆς ξυλογραφίας.

ΣΤΗ ΒΟΡΕΙΟ ΗΠΕΙΡΟ: **ο έλληνισμός**
και οι
άγῶνες του

Γ

Τὰ πνευματικά δικαιώματα τῶν Ἑλλήνων τῆς Βορείου Ἠπείρου, πού τὰ εἶχε δημιουργήσει πνευματικός βίος αἰῶνων, ἀπετέλεσαν ἀντικείμενον λυσσαλέου διωγμοῦ ἀπό τοὺς Ἀλβανούς.

Ἐξωρίστηκαν ἀναπολόγητοι καὶ διώχτηκαν ἀπὸ τὶς ἔδρες τοὺς οἱ μητροπολίτες Ἀργυροκάστρου καὶ Κορυτσᾶς, ὡς δῆθεν ἐπικίνδυνοι στὴ δημοσία ἀσφάλεια. Ξερριζώθηκε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ἐξαπολύθηκαν Οὐνίτες ἱερεῖς γιὰ νὰ ἐξαγοράσουν μὲ τὸ χρῆμα τὶς συνειδήσεις τῶν Ἑλλήνων καὶ ἰδίως τοῦ κλήρου. Ἀδυσώπητος ὑπῆρξε καὶ ὁ διωγμὸς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Κλείστηκαν διὰ τῆς βίας ὅλα τὰ Ἑλληνικὰ Σχολεῖα πού εἶχαν ἰδρύσει καὶ συντηροῦσαν ἀπὸ αἰῶνες οἱ κοινότητες τοῦ τμήματος ἐκείνου τοῦ Βορειοηπειρωτικοῦ πληθυσμοῦ, πού, καθὼς εἶδαμε, μιλάει στὰ σπίτια του ὡς μητρικὴ γλῶσσα τὴν Ἀλβανικὴν, μὰ εἶχε πάντοτε ὡς Ἑθνικὴ γλῶσσα τὴν Ἑλληνικὴν, στὴν ὁποία ἐμορφώνονταν, ἀλληλογραφοῦσε καὶ ἀνέπτυσε τὴν ἐκπολιτιστικὴν του δράση. Αὐτὸς ὁ πληθυσμὸς, πού εἶχε ἐκδηλώσει τόσες φορὲς καὶ τόσο ξεκάθαρα τὸν ἑλληνικὸν τοῦ ἔθνομός του καὶ εἶχε ἀναδείξει τόσους μεγάλους Ἑθνικοὺς Εὐεργέτες καὶ τόσους ἀγωνιστὰς τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος, πού εἶχε ἀναπτύξει τόσο ὑψηλὸ ἐπίπεδο πολιτισμοῦ, ἀναγκάσθηκε μὲ τὴν ὀμὴ βία νὰ ἐγκαταλειψῇ μιὰ πνευματικὴ παράδοση αἰῶνων. Ὅσοι φέρανε ἀντίρρηση ἐκτοπίστηκαν ἢ φυλακίστηκαν, μερικοὶ δολοφονήθηκαν, οἱ πῖο μικρόψυχοι τρομοκρατήθηκαν.

Ἡ Ἀλβανία γιὰ νὰ εἶναι κάπως ἐν τάξει, τυπικῶς τουλάχιστον, μὲ τὴν ὑποχρέωση πού εἶχε ἀναλάβει ὅτι θὰ σεβασθῇ τὰ δικαιώματα τῶν μειονοτήτων πού ζοῦσαν στὴ χώρα τῆς, ἀνεγνώρισε ὡς μειονότητά μόνο τοὺς

ΑΠΟ ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΗΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

Ἑλληνογλώσσους πληθυσμοὺς τοῦ Νομοῦ Ἀργυροκάστρου. Μὰ ἡ ὄρεξη ἐρχεται τρώγοντας. Σιγά-σιγά ἄρχισε νὰ περιορίζῃ αὐτὰ τὰ δικαιώματα μὲ τὸ σκοπὸ νὰ τὰ ἐξαφανίσῃ ἐντελῶς. Οἱ Ἑλληνες διδάσκαλοι καταδιώκονται ὡς προπαγανδισταὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἰδέας, ἀπαγορεύεται ἡ ἔκδοση ἑλληνικῆς ἐφημερίδος καὶ κάθε τόσο ἀπαγορεύεται καὶ ἡ ἐπικοινωνία μὲ τὴν ἄλλη, τὴν ἐλεύθερη, Ἠπειρο. Ἀρχισαν ὕστερα νὰ περιορίζονται οἱ ὄρες διδασκαλίας στὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα, πολλὰ σχολεῖα ἐκλείσαν, γιὰ τὴν Ἀλβανικὴν Κυβέρνηση δὲν ἐπέτρεπε τὸ διορισμὸν δασκάλων. Κατὰ τὸ σχολικὸ ἔτος 1932-1933 κατάντησε νὰ λειτουργοῦν μονάχα 10 Ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ κατὰ τὸ 1933 δὲν λειτουργοῦσε πιά κανένα. Ὁ Ἑλληνογλωσσὸς πληθυσμὸς ἀπεφάσισε τότε νὰ προσφύγῃ στὴν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν ζητώντας τὴν ἄρση τῆς ἀδικίας. Μὰ τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτανε εὐκόλο. Ἐπρεπε τὸ σχετικὸ ἔγγραφο νὰ συγκεντρώσῃ τὶς ὑπογραφὰς τῶν ἰδίων τῶν πληθυσμῶν καὶ οἱ Ἀλβανοὶ, καχύποπτοι, ἀγρυπνοῦσαν καὶ χρησιμοποιοῦσαν κάθε τρομοκρατικὸ μέσο γιὰ νὰ ματαιώσουν τὴν ἐνδεχόμενὴν διαμαρτυρίαν τοῦ Ἑλληνόγλωσσου πληθυσμοῦ. Καθημερινοὶ ἦτανε οἱ διωγμοὶ τῶν Ἑλλήνων στὸ Νομὸ Ἀργυροκάστρου, συλλήψεις, φυλακίσεις, ἐκτοπίσεις, μαστιγώσεις, βασανιστήρια. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὅμως ὁ πληθυσμὸς ἔδειξε ἀξιοθαύμαστο ψυχικὸ σθένος καὶ σταθερότητα. Μυστικά, συνωμοτικά, ἢ προσφυγὴν διαμαρτυρίας πρὸς τὴν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν ἐκυκλοφόρησε σὲ ὅλα τὰ Ἑλληνογλωσσὰ χωριά καὶ συγκεντρώσε χιλιάδες ὑπογραφὰς. Ἐγινε ἕνα πραγματικὸ μυστικὸ δημοψήφισμα, χωρὶς νὰ δείξῃ κανεὶς τὴν παραμικρὴν λιποψυχία, χωρὶς νὰ ὑπάρξῃ οὔτε ἕνας καταδότης καὶ ἢ προσφυγὴ ἔφθασε στὸν προορισμὸν τῆς με ἀποτελέσμα ὁ τότε ἀντιπρόσωπος τῆς Ἀλβανίας στὴν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν Μεντὶ Φράσερη νὰ δηλώσῃ μπροστὰ στὸ Συμβούλιο τῆς συνεδρίασης τῆς 23.5.1935 ὅτι ἡ Ἀλβανικὴ Κυβέρνηση «ὅπως ἀποδείξῃ τὰς καλὰς διαθέσεις καὶ τὴν μέριμναν πού τρέφει πρὸς τὰς μειονότητας τοῦ Κράτους, χωρὶς νὰ ἀναμείνῃ τὴν ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου, θὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὴν ἐτυμηγορίαν τοῦ Δικαστηρίου τῆς Χάγης καὶ θὰ τροποποιήσῃ τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἐκπαίδευσιν ἄρθρα τοῦ Συντάγματος διὰ Συντακτικῆς Συνελεύσεως». Τὰ ἄρθρα αὐτὰ, γιὰ τὰ ὁποῖα μιλοῦσε ὁ Φράσερη, καταργοῦσαν οὐσιαστικὰ τὰ μειονοτικὰ δικαιώματα, καὶ τὸ δικαστήριον τῆς Χάγης, τὴ γνῶμὴ τοῦ ὁποίου εἶχε ζητήσῃ ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν, εἶχε ἀποφανθῇ εὐνοϊκὰ γιὰ τὴν Ἑλληνικὴν μειονότητα. Ἔτσι οἱ Ἑλληνογλωσσοὶ τῆς περιφέρειας Ἀργυροκάστρου εἶχανε κερδίσει χάρη στὸ ἀδάμαστο ψυχικὸ σθένος τοὺς καὶ τὴν ἀκλόνητὴν ἐμμονὴν στὰ πάτρια μιὰ περιφανῆ ἔθνικὴν νίκη πού προσέθετε καὶ νέους τίτλους στὴν Ἑλληνικότητα τῆς Βορείου Ἠπείρου.

ἡ ἑλληνικὴ παιδεία

Δὲν ἐκόπασε ὅμως τὸ μένος τῶν Ἀλβανῶν ἐναντίον τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων τῆς Βορείου Ἠπείρου καὶ ἐξακολούθησε ἡ προσπάθειά τους νὰ καταφέρουν πλήγματα κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας. Παραθέτομε μερικὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν ὑπ' ἀριθ. 7/43 τῆς 15.7.1937 ἔκθεσιν, τοῦ τότε Ἀλβανοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῆς Ἐκπαιδεύσεως εἰς τὴν περιφέρειαν Ἀργυροκάστρου πού

ἀπευθύνεται πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας τῆς Ἀλβανίας. Τὸ ἐμπιστευτικὸ αὐτὸ ἔγγραφο βρισκόνταν στὸ Ἀρχεῖο τῆς Νομαρχίας Ἀργυροκάστρου καὶ κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου περιήλθε στὴν κατοχὴ τῆς Ἑλληνικῆς Στρατιωτικῆς Διοικήσεως Ἀργυροκάστρου (ὅπως ἀναφέρεται στὸ βιβλίο τοῦ Βορειοηπειρώτη δικηγόρου Β. Ζώγκου «Ἡ Θέσις τῆς Ἀλβανίας εἰς τὴν παροῦσαν Σύγκρουσιν» πού ἐξεδόθη τὸν Σεπτέμβριον 1945) καὶ ἀποτελεῖ μιὰ πολύτιμη ὁμολογία γιὰ τὴ δύναμη τοῦ Ἑλληνόγλωσσου στοιχείου στὴν περιφέρεια τοῦ Νομοῦ Ἀργυροκάστρου. «Αἱ Ἑλληνόφωνοι περιφέρειαι» λέγει ἡ ἔκθεσις στὴν ἀκριβῆ τῆς μετάφρασις ἀπὸ τὸν συγγραφέα τοῦ ἀνωτέρω βιβλίου, «ἀποτελοῦνται ἀπὸ 99-100 χωρῖα διατεταγμένα κατὰ τρόπον ὥστε, πλὴν τῶν χωρίων Σωπίκι, Παντελεῖμων, Φραστανή καὶ Λιούγκαρη, δὲν ἔχουν μεταξὺ αὐτῶν (ἐντὸς τοῦ πλαισίου των) οὐδὲν Ἀλβανόφωνον χωρίον. Ὅλα αὐτὰ εἶναι μιὰ συνέχεια τῶν μερῶν τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται ἐκεῖθεν τῶν συνόρων μας. Τὰ δύο αὐτὰ μέρη τὰ ἔνθεν καὶ ἐκεῖθεν διακόπτονται μόνον ὑπὸ τῆς γραμμῆς τῶν συνόρων, ἔχουν σχεδὸν τὴν αὐτὴν γεωγραφικὴν καὶ κοινωνικὴν σύστασιν, ἔχουν τὴν αὐτὴν θρησκείαν, τὴν αὐτὴν ἱστορίαν, τὰ αὐτὰ ἔθιμα, τὴν ἴδιαν ἐνδυμασίαν καὶ εἶναι στενὰ συνδεδεμένα διὰ συγγενῶν καὶ πάσης φύσεως συμπερόντων. Τὸ τμήμα τὸ ἐναπομείναν ἐντὸς τῶν συνόρων μας εἶναι Ἑλληνόφωνον ἀπὸ ἀπόψεως γλώσσης καὶ ἑλληνικὸν ἀπὸ ἀπόψεως αἰσθημάτων εἶναι περισσότερον ἑλληνικὸν ἀπ' ὅτι εἶναι τὸ ἄλλο μέρος, ἐπειδὴ τὸ μέρος ἐκεῖθεν τῶν συνόρων ἠσύχασεν ἀπὸ τὸν κίνδυνον πού ἠπείλει τὴν γλώσσαν καὶ τὴν ἐθνικὴν του ψυχὴν, ἐνῶ τὸ μέρος ἔνθεν τῶν συνόρων, μὴ ἐπιθυμοῦν νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν γενομένην ἀλλαγὴν διειτρήσεν, ὅπως πρῶτα, τὸ πνεῦμα τῆς ἀντιδράσεως....» Τονίζει ὕστερα ἡ ἔκθεσις ὅτι στὰ Ἑλληνόφωνα χωρῖα λειτουργοῦν 74 σχολεῖα μὲ 125 δασκάλους καὶ 3.894 μαθητὰς καὶ ὑποδεικνύει μέτρα αὐστηροῦ ἐλέγχου καὶ διαρκοῦς παρακολουθήσεως. Ὁ Ἀλβανὸς ἐπιθεωρητὴς ὁμολογεῖ λοιπὸν ὅτι μιὰ συμπαγῆς μᾶζα Ἑλληνοφῶνων τῆ γλώσσα καὶ Ἑλλήνων τὸ αἶσθημα κατοικεῖ στὴν περιφέρεια Ἀργυροκάστρου, μᾶζα πού ἀποτελεῖ συνέχεια τοῦ πληθυσμοῦ πού κατοικεῖ πέρα ἀπὸ τὰ Ἀλβανικὰ σύνορα, δηλ. στὴν Ἑλλάδα καὶ ὅτι καὶ τὰ δύο μέρη ἔχουν τὴν ἴδια θρησκείαν, τὴν ἴδια ἱστορίαν, τὰ ἴδια ἔθιμα καὶ ὅτι ἐκεῖνο πού τὰ χωρίζει δὲν εἶναι παρὰ μόνον ἡ γραμμὴ τῶν συνόρων. Θὰ βρισκόνταν πιὸ κοντὰ στὴν ἀλήθειαν ὁ Ἀλβανὸς ἐπιθεωρητὴς ἂν προσέθετε ὅτι τὸ ἴδιο πρᾶγμα ἰσχύει καὶ γιὰ τὸν Ἀλβανόγλωσσο ὀρθόδοξο τῆς Βορείου Ἠπείρου, πού ἐκτὸς ἀπὸ τὴ διαφορετικὴ μητρικὴ γλώσσα ἔχει μὲ τοὺς Ἑλληνόγλωσσους Βορειοηπειρώτες καὶ τοὺς λοιποὺς Ἑλληνας τὴν αὐτὴν θρησκείαν, τὴν αὐτὴν ἱστορίαν, τὸ αὐτὸ ἐθνικὸ αἶσθημα. Πάντως δὲ θὰ μπορούσε νὰ ὑπάρξῃ πιὸ εὐγλωττὴ μαρτυρία ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἔκθεσις ἑνὸς ἐχθροῦ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, γιὰ τὴ φοβερὴ ἀδικία πού ἀπετέλεσε ἡ χάραξις τῶν σημερινῶν Ἑλληνοαλβανικῶν συνόρων, ἀποκόπτοντας ἕνα συμπαγῆς τμήμα Ἑλλήνων ἀπὸ τὸν Ἐθνικὸν του κορμὸν καὶ παραδίδοντάς το σ' ἕνα κράτος μὲ ἀπείρως κατώτερο πολιτισμὸν.

Ἰταλικὴ κυριαρχία

Στις 7 Ἀπριλίου 1939 Ἰταλικὲς δυνάμεις ἀποβιβάστηκαν σὲ διάφορα λιμάνια τῆς Ἀλβανίας. Σὲ μιὰ χώρα κατ' ἐξοχὴν ὄρεινὴ σὰν τὴν Ἀλβανία ἦταν δυνατὴ ἡ ἀντίστασις καὶ ἡ ὀργάνωσις καὶ διεξαγωγὴ ἀνταρτοπολέμου κατὰ τῶν ἐπιδρομέων. Μὰ δὲν συνέβη τίποτε παρόμοιο. Ὁ Βασιλεὺς Ἀχμέτ Ζώγου ἐγκατέλειπε ἀμέσως τὸ ἀλβανικὸ ἔδαφος μὲ τὴν οἰκογένειάν του καὶ τὴν Ἀδελφὴν του καὶ διὰ τῆς Κορυτσᾶς κατέφυγε στὴν Ἑλλάδα καὶ ὁ Ἀλβανικὸς λαὸς ἀνεγνώρισε χωρὶς καμμιά ἀντίδραση τὴν νέα κατάστασις πραγμάτων.

Σὲ παρόμοιες περιστάσεις φανερώνεται ἂν ἕνας λαὸς ἔχει πραγματικὰ ἀνεπτυγμένο τὸ Ἐθνικὸ αἶσθημα καὶ τὴν Ἐθνικὴν ὑπερηφάνειαν. Ὁ Ἀλβανικὸς ὅμως λαὸς πού ποτέ του στὸ πέρασμα τῶν αἰώνων δὲ γνώρισε τέτοια αἰσθήματα (πού κυρίως ἀπαρτίζουν τὴν ἔννοιαν τοῦ Ἐθνικοῦ), ὁ Ἀλβανικὸς λαὸς πού μετὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους συγκροτήθηκε σὲ «ἀνεξάρτητο» κράτος, ὅχι ἀπὸ δικὴν του πρωτοβουλίαν καὶ μὲ δικούς του ἀγῶνες, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἐξυπηρετηθοῦν ξένων δυνάμεων συμφέροντα, δὲν μπορούσε νὰ ἀποδυθῇ σ' ἕνα σκληρὸ ἀγῶνα γιὰ τὴ περιφρούρησις ἀξιῶν πού δὲν εἶχε ὁ ἴδιος διαπλάσει.

Ἔτσι οἱ φασίστες ἐγκαθίδρυσαν ἀνενόχλητοι τὴν κυριαρχίαν τους στὴν Ἀλβανία καὶ ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ ἐφάνερωσαν ὅτι ὁ κύριος σκοπὸς τῆς καταλήψεώς της ἦταν ἡ κατάκτησις τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ ἀποσύνθεσις καὶ διάλυσις τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐθνικοῦ, πού τὸ θεωροῦσαν ἐμπόδιο γιὰ τὰ μεγαλομανῆ τους σχέδια.

Καὶ τώρα δὲν ἔφτανε πιά στοὺς Ἰταλοὺς ὅτι χάρις στὶς καταχθόνιες ἐνέργειές τους εἶχε ἀκρωτηριασθῆ ἡ Ἠπειρος, χάνοντας τὸ βόρειο τμήμα της, ἀλλὰ ἐξαγγέλλουν φανερά τὴν πρόθεσίν τους νὰ ὑποδουλώσουν στοὺς Ἀλβανούς, πού τοὺς εἶχανε ὑποχείριους, καὶ τὸ ἄλλο, τὸ ἐλεύθερο τμήμα τῆς Ἠπείρου, ὅπου οἱ Ἀλβανοὶ δὲν ἀποτελοῦσαν οὔτε τὰ 5% τοῦ πληθυσμοῦ καὶ προσπαθοῦν νὰ ἐξεγείρουν μὲ κάθε τρόπο τὸν παλιὸ μουσουλμανικὸ φανατισμὸ τῶν Ἀλβανῶν κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Ὅσο γιὰ τοὺς Βορειοηπειρώτες, πού ἡ Ἰταλικὴ προπαγάνδα ἐπὶ δεκαετηρίδες τοὺς ἐχαρακτήριζε ὡς Ἀλβανούς στὴν πλειονότητά τους, ἀμφισβητῶντας μὲ θρασύτητα τὰ πιὸ ἀναμφισβήτητα δικαιώματα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, οἱ καλῶς πληροφορημένους Ἰταλικὲς ἀρχὲς κατοχῆς τῆς Ἀλβανίας ἀντιληφθήκανε τόσο καλὰ τὴν πραγματικότητά, ὥστε, ὅταν ὠρίμασε πιά ἡ ἀπόφασις τῆς ἐπιθέσεως ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος, πλῆθος προκρίτων ἀπ' ὅλες τὶς Βορειοηπειρωτικὲς περιοχὲς φυλακίστηκαν καὶ ἐξορίστηκαν γιὰ λόγους ἀσφαλείας τοῦ Ἰταλικοῦ στρατοῦ καὶ γιὰ νὰ τρομοκρατηθῇ ὁ πληθυσμὸς τῆς Βορείου Ἠπείρου.

(Στὸ ἐρχόμενο τὸ τέλος)

ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ

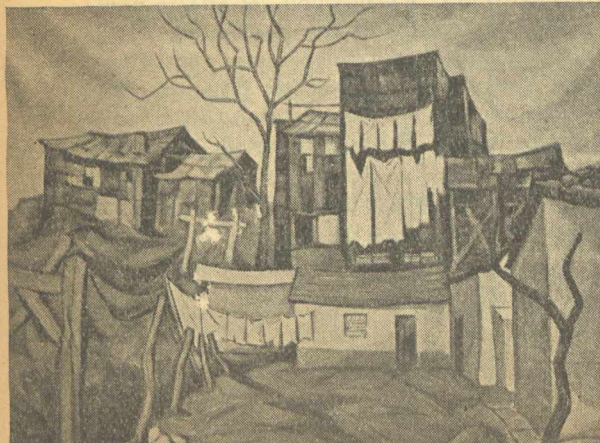
Εγκαινιάζοντας τη νέα στήλη των «Φοιτητικών Γραμμάτων» θεωρούμε χρέος μας να διευκρινήσουμε πώς, ετι, γράφεται εδω δέν έχει αξιώσεις κριτικής. Θάταν, άλλωστε, αδύνατο ένα και μόνο άτομο νά αντιμετώπιση τις ποικίλες εκδηλώσεις της πνευματικής και καλλιτεχνικής ζωής του τόπου με τό πνεύμα αυτό. Σκοπός μας είναι νά συζητούμε κάθε τι πού έχει σχέση με τή δημιουργική καλλιτεχνική εκδήλωση, νά τό χειροκροτούμε, όταν τό αξίζει, ή νά τό απορρίπτουμε, όταν τό κρίνουμε επιβεβλημένο.

Και κάτι άλλο! Η φιλοδοξία μας συνίσταται στην όσο τό δυνατό μεγαλύτερη προβολή και προώθηση των έπιτευγμάτων αλλά και των προβλημάτων των πνευματικών ανθρώπων και καλλιτεχνών της Μακεδονίας, πιστεύοντας πώς μ' αυτό τον τρόπο συμβάλλουμε, έμμεσα έστω, στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων της Θεσσαλονίκης και της Βορείου Ελλάδος, γενικότερα.

Αρχίζουμε με την ελπίδα και την πρόθεση μιας θετικής προσφοράς.

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

Τα προβλήματα και οι αντιξοότητες πού πρέπει ν' αντιμετωπίση ο πνευματικός άνθρωπος, άλλα και τό φιλότεχνο κοινό της Θεσσαλονίκης, είναι πολλά. Δέν υπάρχει σχεδόν τίποτε σταθερό πού νά μας πείθει ετι αύριο, σέ ξεη μήνες ή σέ δυό χρόνια θά γίνει κάτι πού θ' αλλάξει τά πάντα. Γιατί πέρασε απ' τήν απελευθέρωση παραπάνω από μια δεκαετία κι όμως ερικόμαστε στο ίδιο ελιθερό σημείο της πνευματικής νέκρας. Κατά συνέπεια κάθε προσπάθεια, κάθε νέα κίνηση, μ' έλο πού θά πρέπει νά ενισχύεται και ήθικά και δλικά, αντιμετωπίζεται με δυσπιστία κι επιφύλαξη. Της ίδιας νομίζω, υποδοχής έτυχε και ή φιλοδοξία του ποιητή και του σκηνοθέτη Κώστα Ζαρούκα νά δημιουργήση στην πόλη μας Θεατρικό Όργανισμό — με την έπωνυμία «Νέο Θέατρο» — πού θάχει τον διπλό σκοπό της δημιουργικής θεατρικής ζωής αλλά και της αναδείξεως θεατρικών στελεχών του τόπου. Ο πρώτος σκοπός θ' αντιμετωπισθί με την πραγματοποίηση κυκλικού θεάτρου ενώ ο δεύτερος με την παράλληλη λειτουργία Δραματικής Σχολής. Τα σχέδια του κ. Ζαρούκα είναι καλά κι αξιέπαινα. Παρουσιάζουν όμως μια σημαντική δυσκολία πού είναι συγχρόνως και ή αντίρρηση των πολλών οι όποιοι έχουν έλοι τή διάθεση νά τον βοηθήσουν αλλά δέν δύνανται.

ΓΙΑΝΝΗ ΣΒΟΡΩΝΟΥ
Συνοικισμός Ραμόνα

Η ΜΟΥΣΙΚΗ

Είναι τό πρόβλημα της οικονομικής — και μόνον — πλευράς του ζητήματος. Γιατί οι όροι του καταστατικού πού αναφέρονται σ' αυτό τό σημείο είναι απαράδεκτοι απ' τους πολλούς. Και με τους λίγους — άς μας επιτρέψει νά τό πιστεύουμε — δέν θά πετύχη! Και θά είναι κρίμα γιατί ο τόπος έχει ζωτική ανάγκη θεάτρου και κάθε τυχόν αποτυχία θά είναι μοιραία για όποιαδήποτε μελλοντική προσπάθεια.

Η μουσική στον τόπο μας, μπορεί νά πη κανείς, είναι ή ανθοόσα Τέχνη. Συχνές και αξίες εκδηλώσεις από διάφορους οργανωτές μας δίνουν τό δικαίωμα νά ελπίζουμε για μια πιο ελοκληρωμένη προσπάθεια. Συγκεκριμένα θά πρέπει νά ξαναλειτουργήση ή Συμφωνική Όρχήστρα του Ε.Ι.Ρ. πού πέρυσι μας χάρισε αρκετές μουσικές απολαύσεις αλλά πού έφέτος δέν έκανε τήν εμφάνισή της. Δέν ξέρουμε ποιοι είναι οι λόγοι, όμως αυτή τή φορά τουλάχιστον για ένα ήμαστος βέβαιοι, πώς δέν εδθύνεται τό κοινό της Θεσσαλονίκης πού απ' τήν πρώτη στιγμή αγάπησε κι υποστήριξε με φανατισμό τήν Όρχήστρα. Άς σκεφθούν, λοιπόν, οι αρμόδιοι ποός φταίει γιατί και μόνη ή εδθύνη πού δημιουργείται απ' τήν αδιαφορία είναι αρκετή.

Γιά τήν ώρα, λοιπόν, αρκούμαστε στα διάφορα Ρεσιτάλ πού λίγο ή πολύ, εκπληρώνουν τό σκοπό τους. Ιδιαίτερα θά πρέπει νά αναφερθούν οι προσπάθειες της Άμερικανικής Όπηρεσίας Πληροφοριών νά δημιουργήση μια σειρά τακτικών μουσικών εκδηλώσεων με Έλληνες και ξένους καλλιτέχνες. Τό πρώτο Ρεσιτάλ Πιάνο με σολίστα τον Τώνη Γεωργίου δέν μπορεί νά πη κανείς πώς επαλήθευσε τις προσδοκίες του κοινού, πού περίμενε πολύ περισσότερο απ' τον καλλιτέχνη. Στο ένεργητικό του, πάντως, θά πρέπει νά αναγραφή ή απόδοση της «Αχιβάδας» του Χατζιδάκι. Η Άμερικανία πανίστα Λίλιαν Καλλιρ άφησε βέβαια πολύ καλλίτερες έντυπώσεις, πράγμα πού αποδεικνύουν τά θερμά χειροκροτήματα πού εκάλυψαν τό τέλος της εμφάνισώς της. Ιδιαίτερα καλή υπήρξε στην απόδοση του Μότσαρτ και του Μπετόβεν. Σχετικά, όμως, με τήν δεύτερη αυτή εκδήλωση έχουμε νά διατυπώσουμε, σά φοιτητές, τό έξης παράπονο. Τό ρεσιτάλ διαφημίστηκε πώς πραγματοποιείται για τους σπουδαστές και τους μαθητές του Ώδειού. Έν τούτοις, οι προσκλήσεις δόθηκαν σέ πρόσωπα ξένα πός τή σπουδάζουσα νεολαία, με αποτέλεσμα νά αποκλεισθί ή πλειοψηφία των φοιτητών. Κανείς, βέβαια, δέν μπορεί νά ζητήση τον αποκλεισμό του υπόλοιπου φιλότεχνο κοινού, αλλά οι οργανωτές θά έπρεπε νά καταλάβουν ετι ή αίθουσα της Έταιρίας Μακεδονικών Σπουδών δέν ήταν κατάλληλη για μια παρόμοια εκδήλωση. Υπάρχει και τό Βασιλικό Θέατρο, πού φέτος έχει άραχνασει....

Στις μουσικές εκδηλώσεις του περασμένου μηνός θά πρέπει νά αναφερθί και τό ρεσιτάλ πιάνο της Λίλι Σαρπατιν τήν όποια παρουσίασε ο σύλλογος «Τέχνη» στή φετεινή σειρά των συναυλιών της διά συνδρομητάς.

Στις μουσικές εκδηλώσεις του Δεκεμβρίου θά πρέπει νά αναφερθί και τό ρεσιτάλ τραγουδιού της γιουγκοσλάβας Άνας Λίπαια, τό όποιο διοργάνωσε ο Σύλλογος Φίλων Θεάτρου και Μουσικής και χάρισε στο κοινό φωνητική μουσική άνωτέρας κλάσεως.

Όμαδικές μουσικές εκδηλώσεις είχαμε τήν εδοκρίν νά παρακολουθήσουμε δυό φορές. Τήν Συναυλία της Όρχήστρας και Χορωδίας του Πανεπιστημίου μας, υπό τήν διεύθυνση του συναδέλφου Γιάννη Μάντακα καθώς και τήν Συναυλία του Δήμου Θεσσαλονίκης με διευθυντή τον κ. Φλώρο και σολιστ τήν κ. Χέβα και τούς κ. κ. Τώνη

Γεωργίου, Τάσο Αναγνωστόπουλο κ.λ.π. Ἡ δεύτερη αὐτῆ Συναυλία σημεῖωσε σημαντική ἐπιτυχία καὶ ἐπανελήφθη γιὰ τοὺς φοιτητάς. Δυστυχῶς, ὅμως, καὶ στὴν περίπτωση αὐτῆ, οἱ προσκλήσεις ἔφτασαν σὲ ἐλάχιστα φοιτητικά χέρια.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ

Καὶ μιὰ καὶ ὁ λόγος περὶ «Τέχνης» ἀξίζει νὰ ἀναφερθῆ ἢ καινούργια προσπάθεια τοῦ μοναδικοῦ αὐτοῦ συλλόγου ἢ ὁποῖα, χωρὶς ἀμφιβολία, ἀποτελεῖ θετική προσφορά στὴν καλλιτεχνική ζωὴ τῆς πόλεως. Πρόκειται γιὰ τὴν Κινηματογραφικὴ Λέσχη ἢ ὁποῖα λειτουργεῖ ἀπὸ διμήνου. Τὸ εὐχάριστο εἶναι ὅτι ἡ νέα ἐκδήλωση τῆς Τέχνης ἔγινε δεκτὴ μὲ ἱκανοποίηση καὶ πέτυχε ἀπὸ τὴν ἀποψη, τουλάχιστον, τῆς ἀπηχέσεως στὸ κοινό. Φυσικά, μιὰ τόσο νέα προσπάθεια δὲν μπορεῖ νὰ ἰσχυρισθῆ κανεὶς ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτύχῃ ἀπὸ τὴν πρώτη ἀρχῆ. Οἱ δυσκολίες μιᾶς ἀρτίας λειτουργίας εἶναι πολλὲς καὶ σοβαρές. Εἰδικώτερα, ἡ Κινηματογραφικὴ Λέσχη τῆς Θεσσαλονίκης στερεῖται δικῶν τῆς φιλμ καὶ ἐξαρτᾶται, ἀναγκαστικά, ἀπὸ τὴν Λέσχη Ἀθηνῶν πράγμα, ποῦ προκαλεῖ χίλιες δυὸ δυσχέρειες. Γι' αὐτὸ ἡ μέχρι σήμερα δράση τῆς Κινηματογραφικῆς Λέσχης δὲν μπορεῖ νὰ θεωρηθῆ ὡς, ἐξαιρετική. Ἄν ἐξαιρέσει κανεὶς τὴν «Πατζα» τοῦ Ροσελλίνι (ποῦ ἦταν χαμένη ὀριστικά γιὰ τὸ κοινὸ τῆς Θεσσαλονίκης), ὅλες οἱ ἄλλες προβολές πρέπει νὰ θεωρηθοῦν περιορισμένης σημασίας, γιὰτι ἄλλες ταινίες ἦταν ἤδη γνωστὲς («Οἱ Ξεχασμένοι» «Τζόνυ Γκιτάρ») καὶ ἄλλες ἀπέτυχαν γενικώτερα («Μεγάλη πλάνη»). Ἐλπίζουμε ὅτι στὸ μέλλον ἡ προσφορά θὰ εἶναι θετικώτερη, πράγμα ποῦ θὰ μᾶς ἐπιτρέψῃ νὰ διαπιστώσουμε—μὲ εὐλικρινὴ χαρὰ—ὅτι ἡ πόλη μας ἀπέκτησε ἀκόμη μιὰ σοβαρὴ καὶ ἀξία καλλιτεχνικὴ ἐκδήλωση.

Ἀπὸ τὰ φιλμ ποῦ προβλήθηκαν τελευταῖα στοὺς κινηματογράφους ξεχωρίζει ἀναμφίβολα τὸ ἔργο τοῦ Ἀντρέ Καγιὰτ «Μετὰ τὸν κατακλυσμό». Ἡ καινούργια αὐτῆ ἐπιτυχία τοῦ γαλλικοῦ κινηματογράφου ἔρχεται νὰ συμπληρώσῃ τὰ δύο προηγούμενα ἔργα τοῦ σκηνοθέτη (Ἡ δικαιοσύνη μίλησε, Εἴμαστε ὅλοι δολοφόνοι) θίγοντας κί' αὐτῆ τῆ φορά ἕνα τεράστιο κοινωνικὸ πρόβλημα μὲ τὴν εὐλικρινεία ποῦ χαρακτηρίζει πλέον τὸν Καγιὰτ.

ΒΙΒΛΙΑ

Καινούργια βιβλία σπανίως ἐκδίδονται στὴν πόλη μας καὶ εἶναι πολὺ φυσικό, ἂν καὶ ἀποκαρδιωτικό. Τὸ βιβλίον τοῦ Βασίλη Φράγκου «Πρὸς ἕνα διαλεκτικὸν Περσονναλισμὸν» εἶναι ἡ μοναδικὴ ἐξαιρεση. Θὰ πρέπει δὲ νὰ θεωρηθῆ ὡς παρήγορο σημεῖο τὸ ὅτι ἔστω καὶ ἕνας πνευματικὸς ἄνθρωπος τῆς πόλης μας ἀσχολεῖται μὲ τὴ σκέψη καὶ τὴ φιλοσοφία.

Τὶς τελευταῖες μέρες κυκλοφόρησαν ἀκόμη ἡ καινούργια ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ Τάκη Βαρβιτσιώτη «Ἀλφαβητάριο, τὸ Ἐὐλίνο ἄλογο, τὰ Ἥλιοστάσια» μὲ ἐξώφυλλο τοῦ Γιάννη Σβορόνου καὶ «Οἱ Κυκλώνες», διηγήματα τοῦ κ. Χατζηαθανασίου.

ΣΩΓΡΑΦΙΚΗ

Ὅσον ἀφορᾷ στὶς εἰκαστικὲς Τέχνες ἡ μοναδικὴ ἐκδήλωση τοῦ Δεκεμβρίου ὑπῆρξε ἡ ἔκθεσις Σάλτα στὴν αἴθουσαν τοῦ Ἐμπορικοῦ καὶ Βιομηχανικοῦ Ἐπιμελητηρίου.

νίκος μπακόλας

ἡ
φοιτητικὴ
κίνηση

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Ι
Α
Ν
Ο
Υ
Α
Ρ
Ι
Ο
Σ

1955-1956

ΤΟ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ ΜΗΝΥΜΑ

Μὲ τὴν εὐκαιρία τῶν ἑορτῶν τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Νέου Ἐτους ἡ ΕΦΕΠΘ ἀπήλυθε τὸ ἐξῆς μήνυμα, διὰ μέσου τῶν ραδιοφωνικῶν σταθμῶν καὶ τῶν ἐφημερίδων:

«Τὶς ἅγιες τοῦτες μέρες, κρίνουμε καθήκον μας νὰ ἀπευθύνουμε στὴ σπουδάζουσα ἑλληνικὴ νεολαία, συναδελφικὸ μήνυμα ἀγάπης καὶ συμπάθειας στὴν ἱερὴ τῆς προσπάθεια γιὰ τὴν ἐξύψωση τῆς Ἑλλάδος σὲ κάθε τομέα. Ἡ προσπάθεια αὐτῆ, ποῦ κάνει ὄλων τὰ βλέμματα νὰ στρέφονται μ' ἐλπίδα σὲ μᾶς, ἄς εὐχηθῶμε πὼς θὰ ἐνταθῆ καὶ θὰ τονωθῆ μὲ τὸν καινούργιο χρόνο. Εἴμαστε βέβαιοι πὼς ὁ καθένας στὸν τομέα του θὰ προσφέρῃ ὅσα οἱ δυνάμεις του ἐπιτρέπουν γιὰ τὴν ἐκπλήρωση τοῦ τελικοῦ σκοποῦ, νὰ στεριωθῆ καὶ νὰ ὀρθωθῆ πανύψηλο τὸ οἰκοδόμημα τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος. Εἴμαστε μάρτυρες μιᾶς ἱστορικῆς καμπῆς στὴν πορεία γιὰ τὴν πρόοδο καὶ τὴν τελείωση τοῦ ἀνθρώπου. Ἀπὸ μᾶς ἐξαρτᾶται ἂν θὰ ἐξακολουθήσουμε νάμαστε ἀπαθείς θεατὲς μονάχα ἢ ἂν θὰ γίνουμε ἐργάτες, ἀκόλουθοι ἢ ὁδηγοί, οὐραγοὶ ἢ πρωτοπόροι. Ἄς συναισθανθοῦμε ὅτι ἡ κληρονομία μας δὲν μπορεῖ νὰ μένει θαμμένη. Φθάνει μιὰ στιγμή ἀδιαφορίας γιὰ νὰ γίνῃ ἄερας ὅτι μᾶς κληροδότησαν. Φθάνει μιὰ νοθρὴ γενιά γιὰ νὰ πεθάνῃ ἡ ἰδέα Ἑλλάδα.

“ΝΕΟΣΣΟΙ,, ΚΑΙ ΚΟΚΚΟΡΟΙ

Οι εκδότες του περιοδικού «Η ΝΕΑ ΠΟΡΕΙΑ» της πόλης μας, ξεσηκώθηκαν να μας τὰ ψάλλουν και να μὰς συμβουλευθούν συγχρόνως, γιατί σ' Ένα σημείωμά μας (τεύχος 5-σελ. 159) γράψαμε μερικές τσουχτερές ἀλήθειες γιά τούς λογοτέχνες τῆς Θεσσαλονίκης. Μὰς στολίζουν με ἀρκετά κοσμικά ἐπίθετα, όπως «ἀσπάλακες» - «φαιδρά πρόσωπα» - «προπέτης» - «ταρτοῦφος»... Οι χαρακτηρισμοί αὐτοί ἐπισυνάπτονται σ' ὀλόκληρο τὸν φοιτητικὸ κόσμο, νάπτονται σ' ὀλόκληρα τὰ φοιτητικὰ γράμματα, δὲν ἀσχολοῦνται με προσωπικά ζητήματα, ὅπως κἀκίσα ἀψοσε νὰ ἐννοηθῆ ὁ συντάκτης τῆς «Ν.Π.», ἀλλὰ περικλείουν στὰ σχόλιά τους μὴνάχα τὴν φοιτητικὴ κοινὴ γνώμη καὶ ἀγκαλιάζουν μόνον τούς κοινούς φοιτητικούς πόθους.

Στὸν κύριον αὐτὸν πάντως ἔχουμε νὰ πούμε με λίγα λόγια τὰ ἑξῆς: Οἱ λογοτέχνες τῆς Θεσσαλονίκης δὲν βρίσκουν ἀπήχηση στὸν φοιτητικὸν κύκλον, πὸ ἀποτελοῦν—κατὰ τεκμηρίο—τὴν περισσότερὴν «διανοούμενη» μερίδα τῶν νέων. Οἱ φοιτητὲς, σημειώνοντας τὸ γεγονός αὐτό, ξεκινοῦν ἀπὸ τὴν ἀνάγκη τῆς πνευματικῆς τροφῆς. Ἀποτελοῦμε ἕνα διαφαισμιζόμενὸ κοινὸ—δὲν παραστοῦμε τούς πνευματικούς ἐργάτες—γεμάτο ἐνθουσιασμὸ καὶ μετὰ γάλη διάθεση ἀφομοίωσης. Καὶ μὴ ἐρώτηση: Σὲ τί ἐνέργειες προβαίνουν οἱ λογοτέχνες τῆς Θεσσαλονίκης γιά νὰ δημιουργήσουν πνευματικὴ ἀτμόσφαιρα στὴν πόλη; Ποιά ἡ συμβολὴ τους στὸ νὰ θερμάνουν, νὰ προτρέψουν τούς νέους, νὰ τοὺς βοηθήσουν νὰ εἰσχωρήσουν στὰ ὑψηλά πεδία τῆς Τέχνης; Τὸ θέμα εἶναι μεγάλο καὶ τὸ σχόλιό τῆς «Ν.Π.» μὰς βρῆκε ἐπὶ τοῦ πειστηρίου.

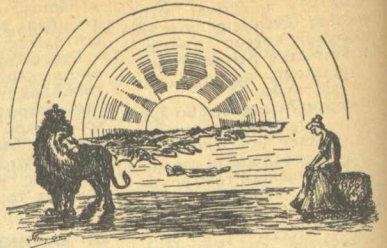
Παραμερίζοντας τὶς «ἐδγενικές ἐκφράσεις» τους, ἴσως ἐπανεέλθουμε στὴν ὁδοὶ τῆς ζητήματος, ἐφῶσον οἱ κύριοι τῆς «ΝΕΑΣ ΠΟΡΕΙΑΣ» ἐξακολουθοῦν νὰ κάνουν τὸν κόκκορα—σ' ἀντίθεση ἐκείνων τῶν δικῶν τους «νεοσσοῦς» καὶ «ἐλλειψῆ ἀνδρισμοῦ»—ὁ ὅποιος μπαλινάει στὸ στάβλο, γιά νὰ συναγωνιστῆ τούς ὑψηλόσωμους ἐνόικους του, ἔσκυβε τὸ κεφάλι...

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Α. Παπα: Τὸ ἀγροτικὸν σφραγιστικὸν κατὰσθημα μετεφηβικῆς ἡλικίας Κασσαβετίας, μελέτη: Θὰ δημοσιευθῆ στὰ ἐρχόμενα τεύχη μας. **Β. Βί. Τ. Σ. Ε. Κ. Ε.:** Στὴ μνήμη τοῦ φίλου μου—τὸ τραγοῦδι, ποιήματα—Ἔφυγε καὶ δὲν ἦρθε, περὶ τοῦ Ἰδίου: Τὰ ἐπιτεύγματα αὐτὰ δὲν εἶναι ἀκόμη δημοσιευμένα. **Γ. Ν. Ο. Ν. Ο. Σ.:** Τρολλοκροῦτισο, Πριν ἀπὸ τὸν τάφο, ποιήματα: Προσπάθει ἀγορεύς, σὲ στινιές παραφορᾶς. Νομίζουμε πὸς αὐτὸ δὲν εἶναι ποίηση. **Γ. Γ. Α. Ν. Παπα:** Τὸ ἄλλο ποίημα θὰ δημοσιευθῆ στὸ ἐρχόμενο.

* * *

— Μιὰ θερμὴ παράκληση: Ὅσοι στέλνουν χειρόγραφα νὰ προσπαθοῦν νὰ εἶναι ὅσο τὸ δυνατό πὸ ἐναντίοντα. Μέχρι σήμερα κανένα γράφτὸ δὲν παραμερίστηκε, ἀλλὰ στὸ μέλλον τὰ δυσανάγνωστα χειρόγραφα δὲν θὰ λαμβάνονται ὅτ' ὄψη.
— Ὁση συνεργασία λάβαμε μετὰ τὴν 25-12-55 ὅτ' ἀπαντήσαμε στὸ ἐρχόμενο τεῦχος μας.
— Συζητεῖται τὸ ζήτημα τῆς καθιερώσεως ὁμοιόμορφης γλώσσας στὸ περιοδικὸ μας. Αὐτὸ νομίζουμε εἶναι δύσκολο νὰ γίνη, ἐν ὅχι ἀδύνατο, ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν φύση τοῦ περιοδικοῦ.
— Τὰ χειρόγραφα, εἴτε δημοσιεύονται, εἴτε δχι, δὲν ἐπιστρέφονται.

« Ἀργεῖο νῆρθη ἐκείνη ἡ μέρα... »
Ἄθαν. Γκαμέρας

ΒΙΒΛΙΟ

Παῦλον Π. Ναθαναήλ: Ἄνηνχία, διηγήματα, Ἀλεξάνδρεια 1955. Ὁ συγγραφεὴς δὲν μπόρσσε ἀκόμη νὰ ξεπεράσῃ τὸ στάδιο τῶν πειραματισμῶν. Ἡ αἰσθαντικότητά του μένει μετῴρη, τὸ καταλαβαίνει καὶ ὁ τίσις, καὶ προσπαθεῖ στὸ τέλος τοῦ διηγήματός του νὰ τὴν μεταδώσῃ σὰν λογικὸ συμπέρασμα. Τὰ θέματα δὲν ἔχουν ἀφομοιωθῆ ἀπὸ τὸν κ. Ναθαναήλ, γιὰ τὴν ἐνῶ δειχνεῖ ὅτι κατέχει τὸν λόγο, δὲν μπόρσσε νὰ τὸν χρησιμοποιήσῃ γιά νὰ μὰς συγκινήσῃ, ὅπως θὰ ἤθελε. Ἐπιμονὴ καὶ νεότης εἶναι τὰ χαρακτηριστικά τοῦ συγγραφέα. Δὲν ἀποτελοῦν δύο πρόσθετα στοιχεῖα γιά νὰ περιμένῃ καὶ νεὶς κάτι καλλίτερο;

Ἀλεξάνδρου Ἰ. Δεσποτοπούλου: Ὁ Κιβρονητῆς Καποδίστριας καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Ἑλλάδος, διατριβὴ ἐπὶ διδακτορικῆς, Ἀθήναι 1954. Ἐμπειριστικὴ καὶ φαινομένου καὶ τοῦ αἰνίγματος Καποδίστριας, ὅπως ἐμφανίστηκε στὴ διαμόρφωση τῶν ἐλληνικῶν ὑποθέσεων κατὰ τὸν πρώτο ὅμιλο τυπώδῃ δημόσιο βίβιο τῶν ἐλλήνων, μετὰ τὴν ἐπικράτηση τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Ὁ ἀναγνώστης κατατοπίζεται στὴν ἐπιτομὴ τοῦ Καποδίστρια καὶ στὸν πλοῦσιον ἀπὸ ἐνεργητικότητα βίβιο του, ἀλλὰ κυρίως παθεταὶ γιά τὸν μεγάλον ρόλον τοῦ πρώτου Κυβερνήτου στὴν στερέωση τῶν ἀγαθῶν ποῦ προέκυψαν ἀπὸ τούς ἀγῶνες τοῦ 1821.
ΚΙΜ.ΟΙΚ.

ΦΙΛΙΠΠΕΣ ΤΟ ΣΗΜΑ ΤΗΣ ΕΓΓΥΗΣΕΩΣ
ΡΑΔΙΟ

ΡΑΔΙΟΦΩΝΑ
ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΝΑ
ΡΑΔΙΟΓΡΑΜΜΟΦΩΝΑ
ΗΛΕΚΤΡ. ΞΥΡΙΣΤΙΚΑ ΜΗΧΑΝΑΙ
ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΨΥΓΕΙΑ
ΑΝΕΜΙΣΤΗΡΕΣ
ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΚΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ
ΝΕΣΤΩΡ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ
Μεγ. Ἀλεξάνδρου 28
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Κάθε μεσημέρι καὶ βράδυ
θὰ συναντήσητε τούς φίλους σας στὸ

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΝ "ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ,"

- φθηνές τιμές
- ἐκλεκτὴ κουζίνα
- μεγάλη περιποίηση

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΝ "ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ,"
ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ 40

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ
ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

μὲ δέμα: Ὑποδέσαστε ὅτι σὰς δίδεται ἡ ἐξουσία—
Ποῖα μέτρα θὰ λαμβάνετε διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν συνθηκῶν διαβίωσης καὶ ἐκπαίδευσσεως τοῦ Ἑλλήνου σπουδατοῦ;

ΠΡΩΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟ: Ἐνα ταξεῖδι στὸ ἐξωτερικὸν
ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΡΑΒΕΙΟ: Ἐνα ταξεῖδι στὴν Ἑλλάδα
ΔΕΚΑ ἄλλα διάφορα βραβεῖα.

ΖΗΤΗΣΑΤΕ ΤΟ ΕΙΔΙΚΟ ΚΑΤΑΤΟΠΙΣΤΙΚΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΠΟ ΤΟ Π.Ι.Ε.Π. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΤΑΧ. ΘΥΡΙΣ 103)

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ "ΤΟ ΝΟΜΙΚΟΝ," ΝΙΚ. ΣΑΚΚΟΥΛΑ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ - ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ ΣΟΦΙΑΣ 6 - ΤΗΛΕΦ. 71-048

*

Ἄπαντα τὰ συγγράμματα τῶν κ. κ.
ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ἐκδίδονται καὶ πωλοῦν-
ται παρ' ἡμῶν, ὡς καὶ ἅπασαι αἱ ση-
μειώσεις ἐκδίδονται τῇ ἐγκρίσει αὐτῶν.

*

Τὸ μόνον ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ποῦ ἐξυπηρετεῖ
τοὺς φοιτητὰς τόσο τῆς Νομικῆς ὅσον καὶ
τοῦ τμήματος τῶν Πολιτικῶν καὶ Οἰκονομι-
κῶν Ἐπιστημῶν εἶναι

"ΤΟ ΝΟΜΙΚΟΝ"

ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ ΣΟΦΙΑΣ 6 - ΤΗΛ. 71.048